ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

Ketabton.com

کتاب نوم : ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیر مدنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ځانګړتیاوی :

دکتاب نوم :ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیرمدنی

دچاپ شمیر : 1000 جلد .

چاپځی : کابل

چاپ نوبت : دوهم

کال: 1402

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء

ددغه اثردوهم چاپ دخپلو والدینو روحونو او دخپل مشر ورور مرحــوم استاد ملنګ علمیار اوټولوهغوشهیدانو روحونوته ډالی کـــوم چی داسلام څخه ددفاع په خاطریی قربان کړی روحونه یی دی ښاد ،یاد یی دتل، او اخروی لاره یی د روښانه وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبو فهرست

سریزه 1

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل: 3

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احادیثو دلیلونه: 7

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې : 12

په اسلام کې د فاسق حکم دادی: 14

استثناء (ځانګړتیا): 17

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي : 19

د اسلامي ترانو او شعرونو د ویلو حکم: 21

د ساز اوسرود دوهمه برخه: .... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

په دنیوي ژوند کښې د ساز اوسرود ځینی اغیزې: 24

دنبوي سیرت په غونډوکې سازاوسرود: 25

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا اودوصال سبب دي: 26

سندرې او نشه یې توکې 27

ساز اوسرود دطب له نظره: 28

پدې اړه باید پاملرنه وشي چې : 28

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښې دساز او سرود رول: 29

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثيرات اواغيزي: 29

ساز او سرود دزړه دسكتي اوټكان سبب كيږي: 30

ساز اوسرود دويني دفشارسبب كيږي: 30

ساز او سرود دارادې دسستوالي لامل دی: 31

سازاوسرود دسستی اوكسالت لامل دی: 31

ساز اوسرود دفكري ركود اوتاريكۍ لامل دي: 31

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه ورلولامل دی: 31

سازاوسرود دباصرې (ليدني) حس له منځه وړي: 32

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاكت لامل دی: 32

سازاوسرودداحساساتو اوعواطفو دمنځه وړونکی: 33

دساز اوسرود ډيربداثرات دانسان په وجودکې: 33

يو مهم ګواښ: 34

تجربه اواعترافونه: 34

موسيقي داستعماردكاري وسائلو څخه ده: 36

ځوانان دفساد اوفتنې په ډنډکښې: 36

الف: تحريكوونكي سازاوسرود : 36

ج: دساعت تيري غونډې اومجلسونه : 38

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

سریزه

الحمدلله وکفی والصلاة والسلام علی نبیه المصطفی وآله المستکملین الشرفاء و صحابته الاتقیاء وبعد:

مسلمانانو د اسلام ترسیوري لاندې په قدر اوعزت سره ژوندتېراوه، دعبادت مزه يې په ځرګندډول احساسوله، ددې دین په درشل کې دایمان خونددیقین ډاډ او اطمئنان، دطاعت مینه او ددې مبارك دین لارښوونوېي د بې لارۍ او فساد غوښتنې په مقابل کې دیوکلك دیوال او نه ماتیدونکي سنګر حیثیت ځانته خپل کړی وه، چې انسان له بدیو اوګناهونو څخه وساتي، د نفسي غوښتنو منلو څخه يې ژغوري اوټول غمونه او خپګانونه يې له منځه وړی ، ددې خوندورو حالاتو په لیدوسره د اسلام دښمنان په آرام کښنه ناستل، بلکې د مسلمانانو پر ضدېې نوې توطیې پیل کړې، چې د هغوله جملې څخه په نوې بڼه دساز او سرود خپرول وو. ساز کوونکو ته يې د هنر مندانو نوم ورکول ، البته زموږ شتمن او بدای هیواد وال په دې ډګر کې ډیر وړاندې دي، خپلو شتو او مال ته مغروردي، خو په حقیقت کې لوی مالدار او پانګوال هغه څوك دی، چې دالله پاك له دین سره يې دوستي وکړه، که څه هم په دنیا يې لحاظ فقیر وي، خو ډیرزیات فقیر او مفلس هغه څوك دی، چې دالله جل جلاله له دین سره يې دښمني وکړه، که په دنیا يې لحاظ سره مالدار هم وي.

د یو غیرتي مسلمان لپاره ډیر د خپګان او افسوس ځای دی، چې ګوري ځینې مسلمانان خپله نیکبختي او خوښې په نورو دینونو کې لټوي، حال دا چې دغه خوشحالي یوازې په اسلام کې ده اوبس.

همدارنګه زهر ددوا پر ځای استعمالوي، روغتیا او جوړښت په نفسي غوښتنو او شهوتونوکې لټوي او له دوی څخه نن ورځ داسې ډیرخلك شته، چې خپل پام يې دسندرو، ساعت تیریو او د سازو سامان آلاتو ته اړولی دی. تردې، چې دایې خپل مصروفیت او دنده ګرځولې ده، او ددې د خپرولو لپاره يې خپل لاسونه رابیډوهلي، چې د شهوت پرستی ساز او سرود په اوریدلو سره مبتلاشوي او په باطله لارروان شوي دي . خوددې کار د رواوالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

لپاره يې داسي خوشي اوبې ځايه دلايل، باطل اقوال او ويناوې خپل حجت او دليل ګرځولي، چې هيڅ يو يې هم صحت نه لري .

ځيني خلك داسې هم دي، چې د ساز اوسرود د خپرولو لپاره لامل دا ښيي، چې په دې ناروا عمل سره زړونه نرميږي، احساس ويښيږي، عاطفې ته نمو او وده ورکوي!!! مګردادليل سم او پرځای نه دی، بلکې دغه کارنفساني شهوات او ناروا غوښتنې را ولاړوي، که چېرې ددوی خبره رښتيا وای، نو د سندر غاړو زړونه به نرم وای او د ښو اخلاقو څښتنان به وو، مګر بالعکس ټول يې په کږه لاره روان، د بدواوناوړه اخلاقو لرونکي دي .

اې د الله جل جلاله بندګانو! که څوك د ساز اوسرود په حرام والي شك لري، نو داشك او شبهه دې لرې کړي، دالله جل جلاله په کتاب او د پيغمر صلی الله عليه وسلم په سنتودې يقين او باور وکړي، چې دا کار ناروا او حرام دی، په قرآن کريم او نبوي احاديثو کې يې زيات زيانونه په ګوته شوي دي، په دې اړه د قرآن کريم او حديثو زيات نصوص او څرګندونې شته، چې د سندرو په حرام والي ښکاره دليل دی، څوك، چې دا کار روا بولي او ياپې په روا والي او دغه کارته په دوام ورکولو ټينګارکوي، د الهي عذاب خبرداری ورکړل شوی دی، د مؤمن مسلمان لپاره د قرآن کريم او صحيحو احاديثو څخه يو دليل هم کافي دی، سره ددې، چې په دې موضوع کې زيات دلايل موجود دي. په يقيني ډول الله جل جلاله په خپل سپيڅلي کتاب کې فرمايلي دي (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا [الأحزاب/36]

ژباړه:او نه دی روا هيڅ مؤمن سړي او نه هيڅ مومنې ښځې ته، کله چې حکم وکړي الله او د الله رسول، په يو امر(کار)کې دا چې وي دوی ته اختيار له امره (کاره) خپله په خلاف د امرالله او درسول هېڅ، او هر څوك، چې اطاعت نه کوي دالله او ددغه رسول د الله، پس په تحقيق سره ګمراه شو په ګمراهۍ ښکاره سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

دسازاو سرود خطر د شریعت ا و طب له نظره ، چې دا د خلکو په منځ کې، په ځانګړي ډول دځوانانو په منځ کې د فساد او فتنې له لاملونو څخه دي، نو ماوغوښتل، چې په دې لیکنه کې د ساز او سرود په هکله د قرآن کریم، نبوي احادیثو ،علماء کرامو او طبی ماهرینو دریځونه وړاندې کړم، له دې څخه زما یوازنی موخه دالله جل جلاله ددین خدمت ا و د مسلمانانو لپاره ګټه رسول دي او بس.

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې په خپل فضل اوکرم سره دا لیکنه ګټوره ثابته کړي او د خپلې رضا لپاره يې وګرځوي، همدغه الله جل جلاله زموږ لپاره بس او ډیر ښه وکیل دی .، په پای کی باید ووایم چې دغه کتاب می په دوه فصلونو کې لیکلی : لومړی فصل ساز او سرود د اسلام له نظره ، دوهم فصل ساز او سرود د طب له ، ، همدارنګه سریزه ، آخری پایله ، د محتوایاتو او اخځلیکونو فهارس می هم ورته برابر کړی دی ، تر څو لوستونکو ته ګټور ثابت شی .

د غنااو مزامیرو تعریف :

غنا سندرو ته وایي چې : درواغو،فحشآء او عشق بازی ته جذب او نور لهو لعب پکې وي او مزامیر د موسیقی آلاتو ته وایي .

د موسیقی تعریف: موسیقی یو یونانی لفظ دی چی ښه اواز لرونکو آلاتو ته وایی لکه (سیتار، ډول، تنبور، غجک، سورنی، رباب، دیراه، شپیلی،اوداسی نور

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل:

الله جل جلاله فرمايلي دي (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ [القمان/6]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ژباړه : (او ځيني له خلکو څخه هغه څوك دي، چې پيري (اخلي) عبثي او بيهوده خبرې لپاره ددې، چې وښويوي (خلك) له لارې دالله جل جلاله نه، بې عمله په عاقبت د خپل فعل، او چې ونيسي (دالاره ياآياتونه) په ټوکومسخرو، دغه (کسان) شته دوی ته عذاب سپکوونکی)

حضرت عبدالله بن عباس رضى الله عنه، چې يو جليل القدر صحابي دى وايي :

(لهو الحديث) سندرو ته وايي، مجاهد رحمت الله عليه وايي (لهو) :ډول (طبل) ته وايي دغه قول يې په تفسير طبر ي کې راوړی، حسن بصري رحمة الله عليه وايي: دغه ايت د ساز او سرود په هکله نازل شوی دی، په دې اړه تفسير ابن کثير وګورئ .

ابن قيم رحمة الله عليه وايي: داخبره کفايت کوي، چې صحابه وو رضى الله عنهم او تابعينو د(لهو الحديث) معنى په سندرو سره کړې ده. دا تفسير د حضرت عبدالله بن عباس او ابن مسعود رضى الله عنهما څخه په صحيح سند روايت شو ی دی .

ابو الصهباء رحمت الله عليه وويل: ما د الله پاك ج ددې فرمان په هكله (ومن الناس من يشترى لهو الحديث) دعبدالله بن مسعو د رضى الله عنه څخه پوښتنه وکړه، نو هغه مبارك وويل: زما دې په هغه ذات قسم وي، چې پرته له ده څخه بل حق معبود(الله) نشته د(لهو الحديث) څخه مطلب سندرې دي، داخبره يې درې ځله تکرار کړه، همدا ډول دحضرت عبدالله بن عمر رضى الله عنه څخه داخبره ثابته ده، چې د (لهو الحديث) معنى سندرې دي، په دې اړه د اغاثةاللفها ن كتاب وګورئ .[1]

–پدی اړه اغاثة اللهفان د امام ابن القيم کتاب وګوری .[1]

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه ددې مبارك آيت په تفسير کې لاندې علماء کرامو هم همداسې څرګندونې کړې، لکه جابر رض، عکرمه رض، سعيد بن جبيررض، مکحول، ميمون بن مهران، عمرو بن شعيب، على بن بديمه رحمهم الله او داسې نور .

امام واحدي رحمه الله وايي: دغه آيت په دې تفسير سره د سندرو په حرام والي دلالت کوي، په دې اړه اغاثه اللهفان کتاب وګورئ .

بې شکه امام حاکم په خپل مستدرك على الصحيحين کې د صحابي د تفسير په اړه ويلي: ددې علم ښتنان بايد پوه شي، چې د صحابي تفسير څکه دامام بخاري او امام مسلم په اند مسند حديث بلل کيږي،چې دوحى راتلل او د قرآن کريم نازليدل يې ليدلي دي او امام ابن قيم رحمه الله په خپل کتاب اغاثة اللهفان کې دامام حاکم رحمه الله په دې خبره زياتوالى کړى او ويلي يې دي، چې دامام حاکم (رح) په خبره کې که څه هم بايد تامل او فکر وشي، خوبې له شکه دا تفسير د وروستنيو خلکو له تفسيره ډير غوره دى، چې بايد ومنل شي او قبول کړى شي، څکه صحابه کرام د قرآن کريم په مطلب په دې امت کې ترټولو ښه پوه دي، قرآن کريم ددوى په وخت کې نازل شوى او دوى ددې امت لومړني خلك دي، چې همدې سپيڅلي کتاب ورته خطاب کړى دى، په يقيني ډول يې له پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه په علمي او عملي ډګر کې ددې تفسير ليدلى دى او بې له شکه دوى فصيح عربان وو، نو ددې لاملونو په مو جوديت کې ددوى له تفسير څخه بل لوري ته اوښتون ناشونى دي .

الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا [الإسراء/ 64] [2]

–اسراء سورت ۶۴ آيت .[2]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: او وخوځوه هغه څوك، چې طاقت درسيږي په هرهغه باندې له دوی نه په غږ خپله سره (فسادته) او راكاږه (راټول كړه گمراهۍ ته) پردوی سپاره خپل او پياده خپل، شريك شه له دوی سره په مالونو كې او په اولادونو كې او وعده كوه له دوی سره (ددروغو) او نه كوي وعده له دوی سره شيطان، مگر(په) فكر باطل (او فريب سره چې خطا ورته ثواب ښكاروي).

په جلالين كې د (استفزاز) معنی په (استخف) سره راغلې يعنې (صوتك) ستا په بلنه او دعوت، چې په ساز او سرود سره ده او بلنه دگناه هر بلونكي ته هم ده، همدارنگه دا تفسير ابن كثير او طبري له امام مجاهد څخه نقل كړې دی، همدا ډول امام قرطبي ددې مبارك آيت د تفسير په اړه ويلي دي: په دې آيت كې هغه څه دي، چې د ساز او سرود حرام والی ثابتوي او همدارنگه د شيطان غږ د هغه عمل او كړنه او كوم څيز، چې شيطان ته د خوښۍ وړوي او پرې خوشحاله كيږي، ددې ډول څيزونو څخه ځان ساتل په هرچا لازم او ضروري دي.

الله جل جلاله فرمايلي دي : (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [الفرقان/72][3]

ژباړه :او(بندگان دالله) هغه كسان دي، چې نه حاضريږي نه شامليږي په باطلو كې (يانه وايي شاهدي په دروغو) او كله چې تيريږي پرچټي (بيكاره) كارونو، نو تيريږي ځان ساتونكي (مخ گرځوونكي له هغوی نه)

حافظ ابن كثير په خپل تفسير كې دمحمد بن حنيفيه رحمه الله قول راوړی، چې ويلي يې دي: (زور) لفظ دسندرو په معنی سره دی، اما م قرطبي په خپلو تفسيرونو كې له مجاهد رحمه الله عليه څخه دالله جل جلاله ددې قول په هكله چې فرمايي : والذين لايشهدون الزور) داسې وايي : يعنې سندرې نه اوري.

امام طبري رحمه الله په خپل تفسير كې وايي: اصل (زور) لفظ د يو شي ښايسته كولو ته وايي او د يو څيز د خپل څرنگوالي او صفت برعكس انځورول او ښودل دي، تردې چې ځنې وخت د حق اوريښتنولۍ گومان پرې

– الفرقان سورت ۷۲ آيت[3]

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي او په حقيقت كې دا باطل وي او په دې كې سندرې هم شامليږي، ځكه سندر غاړي خپل غږ جګوي او ښكته كوي يې او ښايست وركوي تردې، چې له اوريدونكي څخه يې د خوند اخيستلو هيله پيداكوي. په دې اړه داامام طبري تفسير وګورئ.

د الله جل جلاله په دې قول كې (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) امام طبري په خپل تفسير كې ويلي دي: كله، چې په باطل مجلس تيريږئ كوم ناروا شى ترې ووينئ اوياپې واورئ، په عزت ترې تيريږئ، په داسې ډول، چې اوريدل يې نه غواړئ لكه ساز اوسرود.

د ساز او سرود دحرام والي په هكله دنبوي احاديثو دليلونه:

د موسيقى ټول آلات حرام دي بغير له دف يا چمبه او يا دائره څخه هغه هم د ښځو د پاره د خاصو شرايطو په چوكات كې په نكاح كې چې د خاصو شرايطو په نظر كى نيولو سره وى .

او همدارنګه په اختر كې د وړو نجونو سندرې د غيرت او شهامت د تشويق د پاره ، نه د فحشاء ، يارى ، عشق بازى د جذب د پاره له څنګه چې تاسې اشاره ورته كړى ده هغه حديث شريف په لاندې ډول دى :

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ، تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ، فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: «دَعْهُمَا». فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا. (بخارى:949)[4]

ژباړه : ام المومنين عايشه رضى الله عنها وايي : (د اختر په ورځ) دوو وړو نجونو زمونږ په كور كې د بعاث د جګړې سندرې ويلې چې دا مهال جناب رسول الله صلى الله عليه وسلم راغى او د آرام د پاره خپل استراحت ځاى ته لاړ او مباركه چهره يې تغير كړه .څو لحظې وروسته ابوبكر رضى الله عنه كور ته راغى او ددې صحنې په ليدلو يې

–صحيح البخارى ٩۴٩ نمبر حديث شريف .[4]

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه سرزنش کړمه او وېې فرمايل : د پيعمبر په کور کې د شيطان آواز ؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم ابوبکر ته مخ واړولو او ېې فرمايل : هغوی پر خپل حال پرېږده . عايشه رضی الله عنها وايي : وروسته له دې چې ابوبکر رضی الله عنه په بل کار مشغول شو ، ما په اشاره سره هغوی ته وويل چې ځئ لاړې شئ . او هغوی لاړې .

نو اوس تاسې ووايـاست چې پورته حديث شريف د نن بې شرمه او فاحشې موسيقی چې زمونږ د ځوان نسل د اخلاقي ، علمي او اقتصادي زوال سبب شوی ده د جواز او رواوالی دليل جوړيدای شي ؟ نه هيڅکله هم نه .

حتي کوم صو فيان چې د نعت ذکر وغيره لپاره د موسيقی آلات کاروي حرام دي هنديه ېې په اړه ليکي :

السماع وقول و رقص الذى يفعله المتصوفة فى زماننا حرام لايجوز القصد اليه والجلوس عليه وهو الغناء والمزامير سواء .

كَذَا فِي التَّتَارْخَانِيَّة قال رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى السَّمَاعُ وَالْقَوْلُ وَالرَّقْصُ الذي يَفْعَلُهُ الْمُتَصَوِّفَةُ في زَمَانِنَا حَرَامٌ لَا يَجُوزُ الْقَصْدُ إلَيْهِ وَالْجُلُوسُ عليه وهو وَالْغِنَاءُ وَالْمَزَامِيرُ سَوَاءٌ (فتاوى هنديه 351/5) .[5]

الله تعالی خو په هر څه عالم او ښه خبردار دی

په دې کې شک نشته چې ځنې کسان موسيقي روا بولی ځکه د ادړول کسانو په اړه رسول الله صلی الله عليه وسلم له پخوا څخه وړانديز کړي دی او فرمايي :

ليكونن من أمتي أقوام يستحلون الحرو الحرير والخمر والمعازف ....

ژباړه : پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: خامخا به زما له امت څخه داسې ډلې وي، چې زنا کول، دوريښمو جامې اغوستل، شراب څښل، د موسيقی په آلاتو لوبې کول حلال ګڼي او خامخا به ځينې ډلې په لوړ غره اوړي او يو شپون به يې ګډې (پسونه) څروي او د بيګاه له پلوه به يې راولي او دوی ته به کوم فقير او

---

[5] – فتاوی هنديه ج ۶ ص ۳۶۱ د زيات معلومات لپاره آن لاين اسلامی لاربښود وګوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

محتاج د څه ضرورت د پوره کولو لپاره راځي، نو داخلك به ورته وايي، اوس لاړ شه سباته به راشې، نو د شپې به په دوی عذاب راشي او ټول به هلاك شي او غربه پرې را واوري او کوم خلك، چې ژوندي پاتې شي، هغوی به الله جل جلاله د بيزوګانو او خنځيرانو په څير وګرځوي او مسخ به يې کړي، چې تر قيامته به د همدوی په شان پاتې شي.[6]

مشهورو محديثينو ددې حديث په صحيح والي مهر لګولی دی او صحيح يې بللی دی لکه امام ابن حبان (رح) اسماعيلي (رح)، ابن صلاح (رح)، ابن حجر (رح)، ابن تيميه رح، طحاوي رحمه الله، ابن قيم رحمه الله، صنعاني رحمه الله او داسې نو رو.

اما م ابن القيم رحمه الله عليه ويلي دي: چاچې ددې حديث په ضعيف والي (نه صحت) دڅه ويلو خبره کړې، لکه امام ابن حزم رحمه الله غواړي د ساز او سرود په هکله خپل باطل مذهب صحيح وښيي او دده په ګومان سره داحديث منقطع دی، ځکه امام بخاري رحمه الله په موصول سند سره نه دی روايت کړی، مګر امام ابن صلاح رحمه الله ويلي دي: په دې اړه بايدامام ابن حزم رحمه الله ته هيڅ ونه کتل شي، ځکه دحديث د ردولو خطاء ډير لاملونه لري، خو حديث صحيح دی د صحت په شرط يې اتصال معلوم دی. په دې اړه دامام سفاريني (رح) کتاب: غذاء الالباب شرح منظومه الآداب وګورئ.[7]

په حديث شريف کې د ساز اوسرود دحرام والي دليلونه له دوه پلوه څېړل شوي دي او دوو لوريوته يې حرام والی څرګندد‌ی .

۲- دا حديث شر يف امام بخاري په ۵۵۹۰ نمبر معلق روايت کړی دی او امام طبري او امام بيهقي وصل کړی دی، په دې اړه سلسله صحيحه د الباني ۹۱ نمبروګورئ .

–غذاء الالباب شرح منظومة الآداب وګورئ . [7]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

لومړی: د پغمبر صلی الله علیه وسلم د حدیث لفظ (یستحلون) په دې کې دا تول یاد شوي څیزونه، چې ساز او سرود هم پکې دي، په اسلامي شریعت کې حرام دي، نو دغه خلك یې حلال ګڼي .

دوهم: ساز او سرود د هغو څیزونو سره یو ځای کول، چې حرام دي، لکه زنا، د شرابو څښل، د نارینه وو لپاره دوریښمو جامو اغو ستل، په خپله په حرام والي دلالت کوي، که داسې نه وای، نو د حرامو څیزونو سره به یو ځای نه یادیدل. په دې اړه شیخ الباني په سلسله صحیحه ۱۴۱-۱۴۰-۱ مخونه وګورئ.[8]

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله علیه ویلي دي: دغه حدیث شریف دساز او سرود په حرام والي دلالت کوي او دمعازف لفظ دعربي ژبې دعلماو په وړاندې د ساز او سرود په ټولو ډولونو دلالت کوي. مجموع الفتاوی کتاب وګورئ.[9]

امام ترمذي په خپل سنن کې روایت کړی، چې جابر رضی الله عنه ویلي دي: پیغمبر صلی الله علیه وسلم له حضرت عبدالرحمن بن عوف سره د خرماوو باغ ته لاړ، په دې وخت کې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم زوی حضرت ابراهیم د مرګ په حالت کې و، پیغمبر صلی الله علیه وسلم ابراهیم په خپله غیږ کې ونیو او سترګې مبارکې یې له اوښکو راډکې شوې، حضرت عبدالرحمن رض ورته وویل: ته ژاړې او موږ له ژړا نه منع کوئ؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: زه له ژړا څخه خوك نه منع کوم، بلکې د هغو دوه ډوله بیکاره او بدو غږونو او چیغو څخه یې منع کوم، چې یو د ساز او شپیلی سره دسندرې آواز، او بل د غم په وخت کې چیغې وهل، د مخونو شکول دګریوان څیرول، او کو کارې وهل دي .

اما م ترمذي ویلي دي، دا حدیث حسن دی او شیخ الباني هم حسن ګڼلی صحیح الجامع نمبر ۵۱۹۴ وګورئ.[10]

– سلسلة الاحاديث الصحيحة ص ۱۴۰-۱۴۱.[8]

– مجموع الفتاوی د شیخ الاسلام ابن تیمیه لیکنه .[9]

– صحیح الجامع ۵۱۹۴نمبر حدیث شریف .[10]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: په دوه ډوله آواز لعنت ویل شوی او دالله ج له رحمت څخه لرې دي، یو دسندرې غږ ، بل دغم په وخت کې په آه او افسوس چیغې وهل.[11] د حدیث اسناد حسن دي .

له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی، چې فرمایلي یې دي: خامخا به زما په امت کې په ځمکه کې ډوبیدل د اسمان له لوري په ډبرو او یاکوم بل څیز ویشتل د شکلو نو بدلیدل (مسخ کیدل) به پیښیږي دا په هغه وخت کې منځ ته راځي، چې خلك شراب وڅښي، سندرغاړو ته پام واړوي او ډولونه ووهي (مطلب دا، چې ساز او سرود خپور کړي) دا حدیث د اسنادو په مجموع سره صحیح دی، [12]سلسله صحیحه ۲۲۰۳ نمبر وګورئ .

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (الله جل جلاله زما په امت د شرابو څښل، قمار وهل په ځانګړې ډول د جوارو او اربشو شراب څښل، ډول وهل، رباب غږ ول حرام کړي او دوترو لمونځ یې راته زیا ت کړی دی) دا حدیث صحیح دی، [13]صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر وګورئ .

دحدیث په متن کې (کوبه) ډول ته وایي (قنین) په حبشي ژبه کې طنبور ته ویل کیږ ي، چې د رباب په څیر وي غذاء الالباب وګورئ .

امام ابو داود (رح) په خپل سنن ابو داود کې له نافع رحمه الله څخه روایت کړی دی، ده وویل: حضرت عبد الله بن عمر رضی الله عنه د شپیلی غږ واوریده بیایې په خپلو غوږونو کې ګوتې ونیولې او له لارې څخه لرې شو او ماته یې وویل: اې نافع ایا څه شی اورې؟ نافع (رح) وایي ماورته وویل: نه، نافع (رح) وویل: حضرت عبد الله رض د خپلو غوږونو څخه ګوتې پورته کړې او ویې ویل : زه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره وم او داسې

- سلسله صحیحه ۴۲۷ نمبر وګورئ .-[11]
- سلسله احادیث صحیحه ۲۲۰۳ نمبر حدیث .[12]
- صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر حدیث شریف . [13]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

څه یې واوریدل او بیایې همداسې کاروکړ (یعنې په غوږونو کې یې ګوتې ونیولې) دا حدیث صحیح دی، [14]سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوک ۲۱۲ مخ وګورئ.

امام قرطبي (رح) په دې حدیث باندې داسې زیاتوالی کړی، زموږ علماء کرامو ویلي دي، که چیرې ددوی کړنه دداسې غږ په اړوند، چې داعتدال څخه هم نه دی وتلی داسې وي، نو څه ډول به ددوی عکس العمل داوسني وخت د ساز او سرود په هکله وه.

په دې اړه جامع القرآن تفسیر وګورئ.

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې :

امام عمر بن عبدالعزیز رضی الله عنه ویلي دي، چې د سندرو ویلو پیلامه له شیطان څخه ده، چې پای یې بیا دالله جل جلاله قهر او غصه ده. غذاء الالباب وګورئ .

دساز او سرود اوریدلو په حرام والي زیاتو علماء کرامو اجماع نقل کړې ده، چې له دوی څخه امام قرطبي رح، ابن صلاح (رح) ، او ابن رجب حنبلي (رح) د بېلګې په ډول یادولی شو.

امام ابو العباس قرطبي (رح) ویلي دي، سندرې ویل په قرآن او حدیثو سره منع دي او همدارنګه یې ویلي دي، شپیلی، رباب او ډول (دموسیيقی ټولو آلاتو) ته دغوږ نیولو په حرام والي کې هېڅو ك اختلاف نه لري، ما له هیڅ یو مخکیني یا وروستني امام څخه چاته، چې د علم په برخه کې کوته نیول کیږ ي، د حلال والي نه دي اوریدلي، څنګه به ساز او سرود حرام نه وي !!!!!!!، دا د شراب څښونکو او فاسقانو نښې دي او په همدې پیژندل کیږي، د فساد، شهواتو اوبې حیایی علامې دي . کوم شی چې دا ډول صفت او څرنګوالی ولري په حرام

---

[14] – سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوک ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي کې يې شك نشته او هېڅوك به يې دكوونكي په فسق او ګناه کې شك او تردد ونه کړي [15](الزواجرعن اقتراف الكبائر) كتاب وګورئ .

اما م ابن صلاح ويلي دي، چې د ساز او سرود په حرام والي اجماع شوې، له هرچا څخه چې داجماع داهليت لرونكې وي دساز او سرود دروا والي او ياهم له اجماع سره د مخالفت خبره نه ده ثابته شوې، قاسم بن محمدرحمه الله ويلي دي، چې ساز اوسرود باطل او ناروا دي باطل شی به ضرور جهنم ته ځي .

حسن بصري رحمه الله ويلي دي: كه چيرې په كوم واده کې ساز او سرود وي، نو د هغه د بلني قبلول نشته جامع قيرواني وګورئ .

امام نحاس (رح) ويلي دي: ساز او سرود په قران كريم او نبوي احاديثو سره منع شوي دي .

امام طبري (رح) ويلي دي: ټولو علماو د ساز او سرود په بدوالي او د هغه په منع كيدلو او نه كولو اتفاق كړى دى، امام اوزاعي رحمه الله وايي: هغه واده ته مه ورځه او ګډون مه پکې كوه، چې په هغه کې ډول، ساز او سرود وي.

ابن قيم دامام ابو حنيفه رحمه الله د مذهب په بيانولو کې ويلي دي: دامام ابو حنيفه رحمه الله تعالى ملګرو د ساز او سرود ټولو څيزونو ته غوږ ايښودل حرام بللي دي، لكه شپيلى، ډول او آن ترديې، چې رباب غربول يې هم حرام بللي دي او دايې په څرګندډول بيان كړي، چې دا ګناه ده، كوونكى يې فاسق ګڼل كيږي اوګواهي يې رد كيږي او له دې څخه مهمه خبره لا داده، چې ويلي يې دي: د ساز ا و سندرو اوريدل فسق او خوند ترې اخستل كفر دي. په دې هكله يو حديث راغلى، چې مرفوع نه دى.

---

[15] – الزواجرعن اقتراف الكبائر) كتاب وګورئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

داامام ابوحنيفه (رح) ملګرو ويلي: که چيرې يو څوك د ساز تر څنګ تيريدو، نو پرې واجب دي، چې بايد ډيره هڅه وکړي ترڅو يې غوږونو ته ونه رسيږي (اغاثة اللهفان) کتاب وګورئ.

له امام ابو حنيفه رحمه الله څخه روايت دی، چې ويلي يې دي: ساز او سرود دهغو لويو ګناهونو څخه دی، چې بايد سمدلاسه پريښودل شي، امام سفاريني (رح) په خپل کتاب، غذاء الالباب کې داامام ابوحنيفه رحمه الله د مذهب په هکله ويلي دي:امام ابو حنيفه (رح) ساز اوسرود بدګڼي او ګناه يې بولي، همدا ډول د کوفې داامامانو لکه: سفيان(رح)، حماد(رح)، ابراهيم(رح)، شعبي(رح) او داسې نورهم دا ډول نظر لري.

دساز او سرود د حراموالي په هکله ددوی په منځ کې هيڅ اختلاف نشته، همدا رنګه د بصرې خلك ساز او سرود منع کوي او په دې کې هيڅ اختلاف نه لري، بې شکه داامام ابوحنيفه (رح) شاګرد قاضي ابو يوسف رح د هغه چاپه اړه وپوښتل شو، چې د يو کور له منځه يې د شپيلى او موسيقى غږ واوريد(څه به کوي) ؟ نو ده وويل: دغه کور ته پرته له اجازې ور د ننه شه، ځکه د منکر منع کول فرض دي.

امام مالك رحمه الله د ساز او سرود او د هغه له اوريدلو څخه منع کړې ده، کله، چې داامام مالك (رح) څخه دسندرغاړي او ډول وهونکي په هکله پوښتنه وشوه، ده وويل: اياکوم عاقل هم دا وايي، چې سندرې صحيح دي ؟

بلکې زمونږ فاسقان او بدکاره خلك داکار کوي، تفسير قرطبي وګورئ.

په اسلام کې د فاسق حکم دادی:

شاهدي يې نه قبليږي، کله، چې مرشي نيکان خلك يې جنازه نه کوي، بلکې بې علمه او لااوبالي خلك يې جنازه کوي، امام ابن قيم (رح) د امام شافعي رحمه الله دمذهب بيان دارنګه واضح کړی دی.

داامام شافعي رحمه الله هغه ملګري، چې داامام په مذهب او لاره ورته معلومه ده په څرګندو ټکوکې د ساز او سرود حراموالى بيانوي او په هغه چاباندې، چې سرود حلال ګڼل ورته منسوب شوي، سخت انتقاد کړی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بديي پرې ويلي، لکه قاضي ابوطيب طبري(رح)، شيخ ابو اسحاق (رح) او ابن صباع (رح) . په دې اړه اغاثة اللفهان وګورئ .

دساز او سرود په اړه امام شافعي رحمه الله ويوښتل شوهغه وويل : د لومړي ځل لپاره د زنديقانو له پلوه په عراق کې دود او رواج شو ترڅو خلك دالله پاك د ذكر او لمانځه څخه وګرځوي.[16]په دې اړه الزواجر عن اقتراف الكبائر، او مجموع الفتاوى ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

ابن قيم رحمه الله ويلي دي: دامام احمد رحمه الله دمذهب په اړه عبدالله بن احمد دارنګه وضاحت كړی : مامي د خپل پلار (امام احمد) څخه دسندرو د حكم په اړه ويوښتل نو هغه راته وويل: سندرې په زړه كښې نفاق زرغونوي، زما نه خوښيږي، بيا يې دامام مالك رحمه الله قول ذكر كړ، چې ويلي يې دي : دا كار زموږ فاسقان او بدكار خلك كوي. اغاثة اللفهان كتاب وګورئ .

امام احمد(رح) د هغه چا په هكله ويوښتل شو، چې مړشو، يو زوی او يوه سندر غاړې وينځه ترې پاتې شول او دا يتيم ماشوم دوينځې خرڅلاوته اړ شو، امام احمد(رح) وويل: وينځه دې دبې عقلی له امله وپلورل شي، نه دسندرو ويلو له امله، نو ورته وويل شول، چې داديرش زره روپۍ قيمت لري، ښايي كه د بې عقلی له امله وپلورل شي، نو بيا يې قيمت شل زره روپۍ كيږي، نو امام احمد(رح) وويل:دا وينځه د بې عقلی له امله خرڅيږي، امام ابن جوزي رحمه الله تعالى وويل: داپه دې دليل، چې سندرې ويل منع دي، كه داسې نه وايي، نو د يتيم هلك مال ضايع كول روانه وو.

الجامع لاحكام القرآن وګورئ.

16– الزواجر عن اقتراف الكبائر، او مجموع الفتاوى ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

امام احمد(رح) دساز او سرود د آلاتو لکه، رباب او داسې نورو په هکله په واضح ډول سره ویلي دي، چې که دا آلات ښکاره ولیدل شي او د ماتولو امکان يې وي، باید مات کړل شي.

شیخ الاسلام احمد بن عبد الحلیم حراني رحمة الله علیه ویلي، څلور واړه مذهبونه وايي، چې د ساز او سرود آلات ټول حرام دي، ددې مذهبونو هېڅ یو پیرو ددې آلاتو په حرام والي کې اختلاف نه دی ذکر کړی. مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه يې ویلي دي، په دې پوه شه، چې دا ساز او سرود ددریو غوره او بهتره پیړیو دزور او قوت په درشل کې نه په حجاز، شام، یمن، مصر، مغرب، عراق، او خراسان کې ښکاره شوی دی او نه هم پد موده کی نیک، دینداره متقیان عابدان خلك دچکچکو او چیغو سره یوځای د ډول او رباب لپاره را غونډېدل، بلکې دا کار ددوهمې پیړی په ورستیو وختو کې رواج شو او کله، چې امامانو ولیده، بدیې وباله او خلك يې ترې منع کول. مجموع الفتاوی وګورئ .

په بل ځای کې يې ویلي: سندرې د بدو نفسونو شراب دي په نفسونو باندې هغه لوبه کوي ، چې د پیالو د لومړني غړپ څخه هم لوړه او او چته ده. مجموع الفتاوی وګورئ .

شیخ الاسلام دهغه چا په هکله، چې ساز او سندرو ته غوږ ږدي او اوریدل يې عادت شوي وي، داسې ویلي دي، چې څوك سندرې اوري داسې يې تراغیزې لاندې راشي، چې غبرونه يې ویریدلي، بې حرکته چوپ او زړونه يې هغه لوري ته ور اوښتي وي. مجموع الفتاوی وګورئ. شیخ الباني رحمة الله علیه ویلي دي: څلور واړه مذهبونه د ساز او سرود د ټولو آلاتو په حرام والي متفق دي. [17]سلسله صحیحه ۱۴۵/۱.

– سلسلة احاديث صحيحة ج ۱ ص ۱۴۵[17]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

امام ابن قيم رحمه الله ويلي دي: ته به داسې خوك ومومې، چې ساز او سرود ته زياته پاملرنه كوي، مگر په هغه کې د هدايت اوسمې لارې څخه په علمي او عملي ډگر كې كوږ والى موجود وي، د قرآن كريم داوريدولو څخه به يې د ساز او سرود اوريدلوته ډير زړه كيږي .

په بل ځاى كې يې دسندرو په هكله ويلي دي: دغه ساز او سرود د زنا لپاره زينه ده او د شيطان شريكول او عقلونو پټول او هغوى ته تغيير وركول دي، د قرآن كريم څخه د بل باطل او بيهوده څيز په پرتله بندوونكي او مخ اړونكي دي، ځكه نفسونه ساز اوسرود ته زيات ميلان لري او هغه يې خوښيږي .

ابن قيم (رح) ويلي: دقرآن كريم مينه او دسندرو غږونه د يو بنده په زړه كې نه يوځاى كيږي، زما د په الله جل جلاله قسم وي، چې د چا ساز او سرود عادت وي، نو دالله جل جلاله سره به د شريك نيولو څخه ونه ژغورل شي، نو كله، چې يو خوك په ساز او سرود پورې ونښلي او خپل عادت يې وگرځوي، نو د هر چا غلام تري جوړكړي، په همدې ډول موږ ته داامامانو او علماؤ كرامو څرگندونې معلومې شوې، چې دساز او سرود دحراموالي او له هغه څخه په منع كيدلويې بيان كړى دى.

استثناء (ځانگړتيا):

د ساز له آلاتو څخه ددريا د شرنكانيو څخه پرته په اخترونو او د نكاح په مراسمو كې د ښځو لپاره رواه ده، چې استعمال يې كړي، په دې باندې صحيح دليلونه موجود دي .

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله ويلي دي، مگر پيغمبر صلى الله عليه وسلم په ودونو او د خو شحاليو په نورو پروگرامونو كې ځينې دساعتت تيري لوبې روابللې، چې له هغو څخه يو په ودونو او خوشحاليو كې د ښځو لپاره دريا وهل دي، مگر په هغه وخت كې له نارينه و څخه يوهم داسې نه وه، چې يابه يې دريا وهله او يا به يې لاسونه پړكول او چكچكې به يې وهلې، بلكې په صحيح حديث شريف كې دا ثابته ده، چې پيغمبر صلى الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم فرمايلي دي، چکچکي د ښځو لپاره او تسبيح د نارينه و لپاره ده، په هغوښځو يې لعنت ويلی، چې ځانونه له نارينه و سره يو شانته کوي او په هغه نارينه و يې هم لعنت ويلی، چې ځانونه له ښځو سره مشابه او يو ډول کوي .مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه له حضرت عايشې رضی الله تعالی عنها څخه حديث روايت شوی، چې ويلي يې دي: حضرت ابوبکر رضی الله عنه زموږ کره راغی او زما سره دوه انصارې نجونې وې، کومې سندرې، چې انصارو د بعاث په جګړه کې ويلې وې، هغه يې زمزمه کولې، حضرت عا يشه رضی الله عنها وايي: دغه دواړه نجونې سندرغاړې نه وې، حضرت ابوبکر(رض) وويل: ايا د پيغمبر صلی الله عليه وسلم په کور کې هم دشيطان شپيلی غږيږي، يعنې سندرې ويل کيږي. په دې ورځ کوچنی اختروه ، نو پيغمبر صلی الله عليه وسلم وفرمايل: اې ابوبکره، د هر قوم لپاره اختروي او دغه زموږ اخترد‌ی. داحديث صحيح دی. [18]سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وګورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.

دا په هغه چا رد دې، چې ددواړو نجونو په دې کړنه او عمل يې د ساز او سرود په روا والي دليل نيولی. ابن قيم رحمه الله ويلي دي: دحيرانتيا خبره داده، چې تاسو ددوو ماشومو نجونو په سندرو، چې د بلې ماشومې نجلی عايشې رضی الله عنها په وړاندې په يادشوي شکل سره يې ويلې دسندرو په روا والي استدلال کوي او دا هم داختريه ورځ دهغه عربي شعرونو تکرارول وو، چې د زړورتيا، جګړو، ښو اخلاقو او نيکو خويونو په هکله ويل شوي وه، نو په هغه باندې نه شي دليل کيدای، بلکې دا حديث شريف په اصل کې په همدوی دليل دی، ځکه حضرت ابوبکر رضی الله عنه دغه کار ته د شيطان شپيلی وويله، پيغمبر صلی الله عليه وسلم داخبره واوريده او رد يې نه کړه او دغو دوو ماشومو نجونو ته يې د ويلواو له هغوی څخه داوريدلو اجازه وکړه، ايا دغه کار

– سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وګورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.[18]

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه څه دليل کيدی شي، چې تاسې يې کوئ او په هغه ښه پوه ياست، چې هرناروا عمل پکې وي او هر څوک يې اوري ؟

سبحان الله عقلونه او ذهنونه څنګه ګمراه شول. په دې اړه مدارج السالکين وګورئ.

ابن جوزی رحمه الله ويلي دي: حضرت عايشه رض په دې وخت کې ماشومه وه، له بلوغ څخه ورسته هېڅ له دې څخه د سندرو په هکله پرته له بد ګڼلو بل څه نه دي نقل کړي، قاسم بن محمد (رح) د حضرت عايشې رضی الله عنه وراره و، او له همد ي څخه يې علم حاصل کړی، هغه سندرې بدې ګڼلې او له اوريدلو څخه يې ممانعت کاوه، په دې اړه [19]تلبيس ابليس کتاب وګورئ.

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي :

مشهوره او معلومه خبره داده، چې امام ابن حزم (رح) سندرې روا بللې، لکه څنګه يې، چې په خپل کتاب المحلي کې هم ذکر کړي دي، مګر هغه څه، چې غواړو بايدخلک په دې وپوهوو، چې کله د امام ابن حزم (رح) ياکوم بل عالم په اړه واورئ، چې سندرې روا بولي، نو ذهنونوته يې دغه ورځنې ساز اوسرود راشي کوم، چې په ټلويزوني چينلونو، راډيوګانو هوټلونو او کانسرتونو کې موجود دي، نو دا ډېره لويه خطا ده، ځکه دا ډول ساز اوسرود هيڅ مسلمان روانه بولي، داسې يولوی عالم خو په ځای پريږده، لکه امام ابن حزم (رح) غوندې، نو ټول علماء کرام دهغه سندرواو ساز په حرام والي سره متفق دي، چې فحشاء، فسق او يا ګناه ته انسا ن کشوي او تشويق کوي يې، موږ د نن ورځې ساز اوسرودوينو، چې څومره ثابت حرام څيزونه پکې منځ ته راځي، د ښځو لوڅ او بربنډ حالت دښځو او نارينه و ګډ بې حيا ګډون او اختلاط، د زنا اوبې لاری خواته ښکاره بلنه، د شرابو څښل، په داسې حال کې، چې سندرغاړې لوڅه او يالوڅې ته ورته د مرضي زړونو د بې حيا اووچو سترګو په وړاندې په داسې ډول د مينې او محبت بابولالې وايي، چې احساس او خيال يې په عقل خپلې منګولې

[19] - تلبس ابليس کتاب وګورى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

نښلولې وي او ټول کتونکي، ښځې او نارينه کاره واره يو په بل ځانونه وراچوي دالله جل جلاله په قهر او نافرمانی کې اخته خپلې غوپې وهي له همدې امله وايو: څوك، چې په خلکو کې داامام ابن حزم (رح) دسندرو دحلال والي خبره خپروي، په دې د پوه شي، چې پرته له کوم قيد اوشرط څخه په ټولنه کې ددې خبر ي خپرول څه تاثير لري، او اغيزې يې څه دي؟ نو دالله جل جلاله څخه ووېرېږئ، او په دې پوه شئ، چې ددې کار پايله څه ده؟ او بايد خپل ځان د الله جل جلاله په پاکه او سپېڅلې لاره برابرکړئ، بيا د په دې پوه شي، چې که دکوم شي په اړه امام ابن حزم (رح) اوياکوم بل څوك دحلال والي وايي او د پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه په څرګند ډول د حرام والي امر راځي، نو تاته د الله جل جلاله په وړاندې د پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه پرته د بل چا امر منل کومه ګټه نه شي رسولی .

سليمان تيمي رحمه الله ويلي دي: که د دهر عالم اجازه او رخصت په يوه مساله کې ومانه يا د دهر عالم د خطا پيروي او تقليد وکړ، نو په تاکې ټول شر اوبدي راغونډ شول .

بې له شکه، الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا [الحشر/7][20]

ژباړه : او هغه څه چې درکړې دي تاسې ته رسول (دالله) نو واېې خلئ، وېې نيسئ، قبول يې کړئ او له هغه څه نه، چې منع کړي يې، (رسول الله) تاسې، له هغه څخه بيرته شئ (مه يې غواړئ)

او همدارنګه الله جل جلاله فرمايلي دي: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [النور/63] [21]

ژباړه: پس ودويريږي هغه کسان، چې مخالفت کوي له امره (حکمه) ددغه (رسول زما) له دې نه، چې ورسيږي دوی ته څه فتنه (آفت په دنيا کې) يا ورسيږي دوی ته عذاب درد ناك په اخرت کې .

– الحشر سورت ۷ آيت شريف .[20]

– نور سورت ۶۳ أيت .[21]

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره ښه یې ویلي دي: علم هغه دی، چې الله جل جلاله ویلي وي او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوی وي، بل دامت اجماع ده هڅه اوهاند پکې وکړه او له دې څخه وویریږه، چې د یو فقیه د نظر او د پیغمبر صلی الله علیه وسلم ترمنځ په ناپوهی سره اختلاف منځ ته راوړې .

د اسلامي ترانو او شعرونو د ویلو حکم:

دهغو اسلامي ترانو اوشعرونو حکم، چې د ساز او موسیقی له آلاتو سره مل نه وي په لاندې ډول دي:

د پیغمبر صلی الله علیه وسلم او د هغه د اصحابو کرامو رضی الله عنهم څخه دا ثابته ده، چې شعر یې اوریدلی، په خپله یې ویلی او د بل څخه یې دویلو غوښتنه کړې ده، داکار یې په سفرونو، کورونو، مجلسونو (بنډارونو) او ټولو مصروفیتونو کې په انفرادي (یوازیتوب) کې ترسره کړی، لکه حسان بن ثابت رض، عامر بن اکوع رض، او انجشه رضی الله عنهم چې په یوازیتوب سره او هم په ټولنیز ډول یې هم کړی، چې د خندق په غزا کې د کندې دکیندلو په برخه کې له حضرت انس رضی الله عنه څخه داسې حدیث روایت شوی، چې ویلي یې دي: کله، چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم ولیدل، چې موږ دډیرې سختې لوږې او تکلیف سره مخامخ یو، ویې فرمایل: اې الله ج دا ژوندپرته د اخرت له ژوند څخه کوم ارزښت نه لري، ته مهاجرینو او انصارو ته ښښه وکړه، صحابه کرامو په ځواب کې وویل: موږ هغه خلك یو، چې له محمد صلی الله علیه وسلم سره مو په جهاد کولو ترهغه پورې بیعت کړی دی، ترڅو، چې ژوندي یو.[22] داحدیث بخاري په ۳-۱۰۴۳ مخ کې روایت کړی دی .

اوهمدارنګه اسلامي ترانې او شعرونه په غونډو او محفلونو کې ویل هم روا دي: ابن ابي شیبه (رح) په حسن سند سره د ابو سلمه بن عبدالرحمن رض څخه روایت کړی، هغه ویلي دي: صحابه کرامو د شعرونو له ویلو څخه مخونه نه وو اړولي او نه کمزوري او ضعیف وو، په خپلو غونډو کې به یې شعرونه ویل، د جاهلیت

– صحیح البخاری ج ۳ ص ۱۰۴۳ . [22]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

کارونه به يې بدګڼل، خو کله به، چې له دوی څخه ددين په هکله څه وغوښتل شول (پوښتنه به په ديني مساله کې ترې وشوه) نو دويرې له امله به يې دسترګو سپين او تور سره ګډ شول (ډير احتياط به يې کاوه)[23] مصنف ابن ابي شبيه 8 ټوك 711مخ, دغه د ليلونه دشعرويلو روا والي ثابتوي، اګر که دا شعر د يوکس له خوا وي او ياهم د تراني په څير وويل شي، په داورو حالتو کې روا دي.

په نري ښايسته او لوړ غږ سره شعر ويلو ته ترانه وايي. قاموس محيط.

دتراني ويلو لپاره ځيني قاعدې شته، چې علماو راته ټاکلي او هغه دادي چې:

١ – د تراني ويلو په وخت کې بايد د ساز له حرامو آلاتو څخه کار وانه خيستل شي.

٢ - بايد دومره زيات ونه ويل شي، چې د يو مسلمان عادت وګرځي او په هر وخت کې پرې مصروف وي، چې ددې له امله يې فرضونه او واجبات ضايع او له منځه لاړشي.

٣ - داتراني دښځو په اواز ونه ويل شي.

٤ - په دې ترانو کې بايد بد او حرام الفاظ استعمال نه شي.

٥ - بايد د بې حيا او فاسقو خلکو له غږ سره ورته والی ونه لري.

٦ - بايد ديته پام وشي، چې د تراني دويونکي داسې غږ نه وي، چې اوريدونکی په فتنه کې اچوي او په حرکت يې راولي، لکه څوك، چې سندرې او ساز اوري.

ددې موضوع په اړه د زياتو معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره لاندې کتابونه وګورئ.

١- الاعلام بنقد الحلال والحرام دصالح فوزان ليکنه .

٢- السماع د امام ابن قيم (رح) ليکنه .

– منصنف ابن ابی شیبه ج ٨ ص ٧١١ . 23

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ – تحریر آلات طرب د شیخ الباني لیکنه:

په پای کې اما م ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللفهان کې ویلي : په دې پوه شه، چې دسندرو لپاره ځینې خاصیتونه او ځانګړتیاوې شته، چې د هغې په اثر په زړه کې نفاق پیداکیږي اوپرې رنګیږي او داسې زرغون کیږي، لکه په اوبوسره، چې واښه زرغونیږي.

له خاصیتونو څخه یې:

دانسان زړه غافل او مصروفوي، دقرآن کریم د پوهې او په هغه کې د فکر کولو او په هغه د عمل کولو څخه یې بندوي، ځکه سندرې او قرآن کریم په زړه کې هیڅکله هم نه سره یو ځای کیږي، ځکه قرآن کریم انسان د نفسي غوښتنو له قبلولو منع کوي، په عفت او پاکوالي امر ورته کوي، د نفس دغوښتنو، د ګمراهۍ دلاملونو او اسبابو څخه یې لرې کوي، د شیطان له پیروی څخه یې منع کوي، خو ساز او سندرې په دغو ټولو دعمل کولو امرورته کوي او ښایسته یې ورته انځوروي، نفسونه یې په حرکت راولې ترڅو د ګمراهۍ لار غوره کړي، داخلي احساسات یې راپاروي او تکلیف ورکوي ترڅو، چې دهرې بدې په لور یې په حرکت راولي، چې په پای کې د روغ او رښتیا سره یوځای کړي، یوه ښکلې خبره ترې راوباسې، نو سندرې او شراب د یوشي غبرګوني ملګری دی، بې حیایی او بدیو ته د رسیدو لپاره د یوه جیلب جوړه آسونه دي .

اې مسلمانانو! خپل ځانونه او غوږونه له ساز او سرود څخه پاك وساتئ، د جنت په باغونو یې خو ندور اوخوشحاله کړئ، دقرآن کریم په حلقوکې ګډون وکړئ، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم دخوږو احادیثو له زده کړې څخه ګټه واخلئ، ځکه ددې زده کړه له ګمراهۍ څخه لارښوونه، د سترګو رڼايي, تقوی او پرهیزګاری ته تشویق او هڅونه، د زړه ژوند یتوب ، د نفسي غوښتنو څخه لرې والی، چې دا په خپل ذات او اصلیت کې درملنه او رغونه ده . دالله پاك له عذاب څخه ژغورنه او دلیل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو باید د هغو خلکو ملګري وکړئ او ځانونه ورسره یوځای کړئ، چې الله پاك يې په اړه فرمايلي (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ [المؤمنون/3]. [24]

ژباړه : اوهغه(کسان هم بهرمن شول) چې دوی له ناکاره (بدو اقوالو اوافعالو)څخه مخ ګرځوونکي دي .

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې مسلمانانو ته، په خپلو کارونو کې د پوهې له سمبالتيا سره جوخت، په خپل دين دثابت او كلك پاتې كيدلو توان وركړي، بې شكه الله جل جلاله خپلوبندګانوته ډير نږدې او توبه قبلوونکی ذات دی. [25]

دوهم فصل :

په دنيوي ژوند كښې د سازاوسرود ځينی اغيزې:

د موسيقي دنيوي اضرار:
اوس په نړی كې موسيقي د مخدره موادو په حيث پيژندل شوې ځكه هغه كسان چې له موسيقي سره عادت شوی د هغوی ټول فكر د موسيقی په هكله وی او د دوی په اعصابو باندې يو ډول سستي حاكمه وي او بيا دا خلك غير له شهوت، عشق بازی، ښكلا پرستی نه نور څه نه پيژني او د دوی عقل د موسيقي په واسطه داسې محا صره شوی وی چې بيا دوی له عفت او حيا، عدالت او انصاف، وروروَلی او غيرت څخه خلا صيږي. [26]

۱- دغم او مصيبت څخه په امان نه پاتې كيدل.

---

[24] – المومنون سورت ۳ آيت .

[25] - د لومړی فصل زيات معلومات مى د اين رجب السلفى له كتاب ساز و سرود از ديدګاه اسلام څخه اخستى دى .

[26] -آن لاين اسلامى لارښود وكورى .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ددعا نه قبليدل.

۳- په هغه مجلس يا محفل کي چي ساز او سرود په کښي وي د پرښتو نه داخيليدل.

۴.دنفاق سبب جوړيدل – دساز او سروددېيرو ترخو اغيزوڅخه يوهم دخلکو په منځ کي دمنافقت او دوه مخي صفت پيداکيدل.

۵- دزنا سبب جوړيدل .

۶- دخپل ناموس په اړه بي توپيره پاتي کيدل.

۷- دالله جل جلاله درحمت څخه محروميدل.

۸- دشيطان پرستش کول.

۹- دکورڅخه دخير اوبرکت ختميدل.

۱۰- دتش لاسی اومسکيني باعث کيدل.

۱۱- دزړه سختوالي.

۱۲- موسيقي د اخلاقي فساد مهم عامل دی.[27]

دنبوي سيرت په غونډوکي سازاوسرود:

پيغمبر صلي الله عليه وسلم فرمايلي دي: زه دساز اوسرود د آلاتو دله منځه وړلوپه خاطر رالیږل شوي يم.

نن ورځ کوم محفلونه اوغونډي چي دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دتوصيف اوتجليل په خاطرجوړيږي اوکوم شعرونه او نعتونه چي په کښي ويل کيږي په هغي کي ډير په زوراو ځوږ سره ساز اوسرود هم ويل کيږي چي دنوروترانو او دپيغمبر صلي الله عليه وسلم دنعت تر منځ کوم ځانګري توپير نلري آيا ددي څخه زيات دپيغمبر صلي الله عليه وسلم په سيرت نوري ملنډي هم شته؟ ښځي اوناريته ډلي ډلي په راديو اوتلويزيون کي نعتونه وائي ښځي په بشپړ سينګار سره دتلويزيون په پرده راځي پداسي حال کي چي الله جل جلاله دښځي په اړه په قرآن کريم کي فرمايلي دي : (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى [الأحزاب/33]

ژباړه : او تاسو پخپلو کورونو کي قرار ونيسی او تاسو د لومړنی جاهليت د زينت په شان زينت مه ښکاره کوی .

ددي سره سره چي نبوي سنت تريښولاندي کيږي دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دښکلي سيرت مخالفت کوی بياهم ددي طمع او هيله لري چي دالله جل جلاله رحمتونه به پري نازل شي، ددي څخه به دځمکي پرمخ لويه غلطي نوي ځکه چي دغه ډول ناروا کارونه دالله جل جلاله عذاب او عتاب ته دعوت اوبلنه ده (28).

- نن تکی آسيا ، اصلاح آنلاين و کوری .[27]

28 - دمحمد تقي عثماني داصلاحي اوتربيتي خطبوڅخه.[28]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا او دوصال سبب دي:

سازاوسرود دوصال سبب ندي بلکې په انسان کې دوصال خیال تحریکوي ، یواځني کارچي ساز اوسرود یي سرته رسوي دادي چي : دخیال او فکر څخه تیریږي دشکل او څیری جوړښت ته رسیږي ، مونږ نه پوهیږو که چیری خلکو. په ځانګړي ډول زمونږ دګران هیواد ساده لوهو وګړو. سازاو سرود ته پدي بي حده پیمانه مخه نه واي کړي او واقعیتونوته یي نظر کړي واي څومره زیات به یي دترقي او پرمختګ لاروهلي واي .

باید دغه مهم ټکي ته وګورو چي: داصحیح ده چي د ساز اوسرود کوم خوځښت چي په انسان کي منځ ته راځي مونږ دخپل حقیقي موجودیت څخه پورته کوي مګر کله چي ساز اوسرود ختم شي پخپل ځان کي یو حقیقي خوځښت احساسوو او وینو چي ساز اوسرود دیو سوري شکل ځانته نیولي وه او هغه دمنځه لاړ، مګر واقعیتونه په هغه پیمانه سره پاتي شول، که چیري دساز اوسرود دعاشقانو خبره رښتیا وي چي سازاوسرود انساني روح تصفیه کوي نوبیا ولي په شرق اوغرب کي کومي ذهني او رواني مریضي ،اخلاقي فساد چي منځته راغلي ،خبري کول دشرم ځاي دي؟

ددي څخه چي تیرشو ځیني وایي : چي هره ترانه (لهو) بي ګټي نده بلکي دهغي حکم دهغه شخص ترنیت پوري تړلي دي.

ښه نیت د نیږدیوالي سبب او مزاح داطاعت سبب ګرځي .

دغه ټکي هم دتوجه وړدي چي : یوه سندره پخپله اوهم څه چي په کښي دي لهو او باطل دي ،څکه هغه ترانې چي ویونکي یي پداسي ډول سره وایي چي خپل غږته ترنم ورکوي اویا قصداً اوریدونکي تحریکوي – لکه دکابل دهوټلونو ،موټرونو ساز او سرود چي د ډیرلوړغږپه سبب روغ شخص مریضوي زیات خبث خو یي لادا چي ځیني ښځینه سورلي موټروان ته دبکس څخه فیته ورکوي ،په ځانګړي توګه دطورخم او کابل پدي اوږده لاره،دکابل مزار،اوکابل تخاردلاري په اړه خوڅه ویل عقل تغیروي، دتلویزیون خباثت خوپخپل ځاي پریږده چي په هندي اوایراني سریالونو یي خلک دهر کاروبارڅخه ویستل-اوپدي سندروسره غواړي چي ویده غرائزرا بیدارکړي مرضي زړونوته فریب اودوکه ورکړي.

ددي وضاحت څخه وروسته هراوریدونکی کولي شي پخپله مفتي اوفقیه شي که چیري داسي سازاوسرود ته غوږ ایږدي چي نفسي غوښتني یي راپاروي اوپه فتنه کي یي اچوي اوبي ګټي فکرونوته یي بیایي او حیواني غوښتني یي پر روحاني غوښتنو راجګوي نوپه ده لازم دي چي له اوریدو څخه یي ځان لیري کړي او دهغه لوري څخه چي دده دین، زړه او روح ته یي دفتني باد راځي ځان وساتي.

په حدیث شریف کي راغلي دي چي هوښیارانسان خپل وخت ددي څیزونو څخه پرته په بل څه کي نه لګوي:

۱- دخپل ژوندلپاره کوښښ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- دآخرت لپاره تیاري.

۳- دحلالوکارونو څخه خونداخستل .

نوله همدي کبله باید خپل وختونه په عادلانه توګه د دغه دریو څیزونو ترمنځ وویشو اوپدي باندي باید وپوهیږو چي الله جل جلاله دهر انسان څخه دهغه دعمر په باره کي پوښتنه کوي لکه څنګه چي په حدیث شریف کښي راغلي چي په څه ډول دهغه تیر کړ اوهمدا ډول دځواني په هکله پوښتنه تري کیږي چي په کومه لاره کي دمصرف کړه.

سندري او نشه يي توکي :

دهغو څیزونو څخه چي ډیرزیات دځوانانو ذهنونه نشه کوي ،اوپخپل ذات کي دایوه نشه ئي ماده ده او هغه سازاوسرود دي ادا دهغو څیزونو څخه دي چي هرڅوك پخپله طبع تري خوند اخلي مګر ددي ترڅنګ انسان دجدیت څخه راباسي اوبې هدفه شخص تري جوړوي ،کوم ځوان چي زیاتره وخت يي په ساز او سرود سره تیریږي اوپه همدي سره بلد وي هغه شخص په تولیز ډول د ژوندانه دکارونو دتولنیزو اوسیاسي چارو څخه غافل اوناخبره وي په همدي ډول کوم انسان چي په نشه يي توکو عادت وي نشي کولی چي یوجدي اوبا تصمیمه شخص تري جوړشي ترڅو وکولای شي چي په سیاسي مسائلو کي فکراوسوچ وکړي .

ساز او سرود دانسان فکرداسي جوړوي چي په بل څه کي دفکر کولوجوګه نه وي .

دسازسرود او نشه يي توکو ترمنځ تراو پدي ډول سره بیانووچي: سازاوسرود په تولیز ډول دنشه يي توکو په ردیف کي قرار لري ځکه چي دنشي داغیزو څخه په هیڅ ډول انکارنشي کیدي ،بلکي نشه پخپله ډولونه لري انسان کولای شي چي خپل اعصاب په مختلفو لارو سره نشه کړي کله **دالکولو**په خوړولوسره ،او کله دهروئینو ګرد ،دپوزي له لاري په کش کولو سره ،اوکله دترزیق کولو په وسیله ،اوکله هم دانشه دغوږو له لاري ترسره کیږي.

ساز اوسرود اوکنسرت ته غوږ نیول داوریدونکي په اعصابو دنشه يي توکو په څیر اغیزي کوي کله دومره سخت تاثیر پري کوي چي انسان دیو بي احساسه شخص غوندي دخپل طبیعي حالت څخه راباسي او دهرڅیز څخه يي توجه اوفکر په بشپړډول راګرځوي .

دغه ټکي رښتیا کیږي چي ساز اوسرود دنشه يي توکو ټول عیبونه اوضررونه په ځان کی لري هغه فوق العاده تاثیر چي ددي په وسیله منځته راځي همدا نشه ده کله دا اغیزي دومره قوي وي چي انسان خپل عقل اوهوش دلاسه ورکوي اوپه غیرعادي حرکاتولاس پوري کوي آیا ددي څخه به اوچته نشه هم وي !

کله چي انسان دساز اوسرود دنغمي تراغیز لاندي راشي په اعصابو يي یو ډول سستي او نرموالي منځته راځي دانساني مفاهیمو څخه پرته دشهوانیت ،عشق بازي، ښکلتیا نه نورڅه ددي بي عقل په نظر نه راځي پداسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ډول يي داحساس او قوت مخ پوښلي وي چي ددي سپيڅلو معناوو لکه ترحم ،ځوانمردي ،عفت ، حيا ، امانت ، برابروالی ،وروركلوي ،لوړتيا، كوښښ ،هڅي ، مقابله ، دخپل هدف په لار كي استقامت ، داتولي دهيريدو په باد لاهوکړي .

يوعالم وايي: سازاو سرود داعصابو په نشه كولو كي دنشه يي توكو څخه هم زيات اغيزلري .

ساز اوسرود دطب له نظره:

يو دهغه عمده او اساسي واقعيتونو څخه چي تراوسه پوري يي حقيقت دډير وپوهانو اومحقيقينو څخه پټ وه ،خو دعلمي پرمختګ له بركته دهغه څرنګوالي ښكاره شو او پوهانو پدي اعتراف وكړچي : ساز اوسرود ډير زيانمن اثاراو اغيزي لري چي دعصبي سلسلي پرمخ پيداشوي او دسازاوسرود په اوريدوكي افراط اوزيات والي ډيرذهني اورواني مرضونه منځته راوړي دي.

دايوه ښكاره خبره ده چي په لومړي سركي ساز اوسرود يوډول كشش او خوند لري چي دانسان دروح تل ته رسيږي او اوريدونكي دخپل ځان څخه بي خبره كوي .

ايا داسي څوك به هم وي چي دساز اوسرود دا بد او ناروا عمل به بد ونه بولي خوهلته ځيني داسي خلك هم شته چي داساحرانه خوندورو سندرو‌يري اغيزكړي او دهغه په ملاتړراولاړشوي اودهغه ارزښت يي دښايسته هنرونو په لست كي راوستي .

ځيني داسي خلك هم شته چي دسازاوسرود دتاوان اوضرر په اړه څه ويل كيږي دكوم فكر او دقت څخه پرته دا ښكاره كوي اووا يي چي :اوس په ځيني هيوادونو كي عصبي او روحي مريضان په سازاوسرودسره تداوي كيږي ،اودسرود ځيني آراموونكو آلاتوته ځيني ډاكترانو داوريدو توصيه كړي .

پدي اړه بايد پاملرنه وشي چي :

لومړی : دغه مطلب تركومي اندازي تبليغاتي او تشريفاتي اړخ لري ، تبليغاتي اړخ يي لاپريږده خو دنړي په كوم يو علمي مركز كي دساز اوسرود په وسيله ليونيان او روحي مريضان تداوي شوي او په هر كال كي دهغي مثبته نتيجه ددومره ډيرو روحي مريضانو په انډول څومره ده؟

دوهم: زياتره ډاكتران پخپله هم پدي عقيده دي چي په ساز سره د مريضانو درملنه ډيره كمزوري ده لكه چي (اسكريل) ليكي : زه پدي اعتراف كوم چي دساز اوسرود په وسيله تداوي ناكامه ده او يوه اندازه وخت هم پري ضائع كيږي .

دريم: دتجربي له اړخه ددي موضوع په هكله كوم قاطع دليل نشته پرته له هغه دستركو دليدلو حالاتو څخه چي په غربي هيوادونو كي د رواني او ذهني مريضانو شمير ورځ په ورځ زياتيږي اوهمدارنګه دنړي لويو طبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

مرکزونو دا اعلان کړي چي : دساز او سرود ترټولو مهم اثر داعصابو کمزورتیا اوپه ذهني مرضونو اخته کیدل دي.

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښي دساز او سرود رول:

دساز او سرود زیانونه دطب له نظره ډیزیات دي مګر وړاندي ترهغه چي دسازاوسرود دډیروبدواغیزو په تفصیل سره په ځیرني پیل وکړم باید دغه ټکي ته پاملرنه وکړوچي دفیزیولوژي برخي پوهانو دانسان اعصاب په دوه برخو ویشلي :

۱- سمپاتیك اونباتي اعصاب:

نباتي اعصاب په دوه ډوله دي : سمپاتیك، پاراسمپاتیك. په بدن کي دسمپاتیکو اعصابو وظیفه داده چي : درګونو تنګوالي، دصافوغړو انقباض ( ) دویني دفشار دترشح اوکموالي ایجادیدل .

دنباتي اعصابو دغه دوه ډولونه (سمپاتیك،پاراسمپاتیك) چي په بدن کي یودبل مخالف اعمال سرته رسوي ترڅو چي دبهر څخه پرهغوي خوځښتونه اوتحرکات نوي راغلي دبدن نظم اوتعادل ساتي مګرکله چي دبهرنیو خوځښتونو په اثر ددغه دواړو عصبي سلسلوتعادل له منځه لاړشي بدن ته زیات شمیر جسمي اوعصبي زیانونه منځته راړوي .

یوددیرومهموبهرنیو عواملوڅخه چي دسمپاتیك اوپاراسمپاتیك عصبي سیستم توازن اوتعادل په حرکت او خوځښت راولي دسازاوسرود ارتعاشات (څپي)دي.

سازاوسرود دغمګینی دتارونو اوفعالو سندروسره :کله پدي ډول دسمپاتیکو اوپارا سمپاتیکو عصبي سیستمونو تر منځ تعادل له منځه وړي چي دڅوند اصول اوبنستونه لکه جذب (راکشول) دفع کول ، هضمول ،ترشح کول ،د زړه ټکان ،دویني فشاراو نورمایعات ګډوډ کوي او انسان دډیرو نورو مرضونو سره مخامخ کوي.

وروسته له دي چي په لنډ ډول مو دفیزلوژي دپوهانو ځیرني دانسان دعصبي سیستم په برخه کي څرګندي کړي اوس دډاکټرانو اوطبي عالمانو اقوال او نظریات دسازاوسرود دزیانونو اوضررونو په هکله په لاندي ډول بیانوو:

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثیرات اواغیزي :

ساز اوسرود داعصابو دکمزورتیا مهم سبب دي، دنړی دلویو طبي مرکزونو په نظرپه اوریدونکي کي هغه مهم اثر اواغیزچي سازاوسرود یي پري اچوي داعصابو کمزورتیا ده نودغه موضوع پدي سره داهمیت وړده چي **اروپایي** دډیر مشکل سره مخامخ کړي ده څکه چي داعصابو کمزورتیا دنورومرضونو زیږنده ده دهر ډول بدني او ذهني تکلیف دپیداکیدو اساسي سبب اوعلت هم همدادي.

پدي چي دنړي دزیاتو طبي مرکزونو او علمي مؤسسو دڅیړنوله مخي دې نتیجي ته رسیدلي چي دذهني اوعصبي مریضانو اساسي اوتر ټولو لوي سبب همدغه سازسرود او کنسرت دي اودغه نظریه (تیوري) دزیاترو اروپایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

اوامريکائي پوهانو دتائيد وړګرځيدلي ده اوپه تدريج سره ټولو پوهانو په همدي نظريي دتائيد مهر ولګاوه تردي چي دزياترو اروپايي اوامريکايي پوهانو ،ليکوالانوله اړخه خپلو حکومتونو ته دا وړانديزوشو چي کوم خطرناك مرضونه چي دسازاوسرود په وسيله رامنځته کيږي بايد مخه يي ونيول شي چي تر ټولو مهم د اعصابو کمزورتيا ده کومه چي د سازاوسرود په سبب منځته راځي.

دکولمبيا ديوهنتون پروفيسور(ولف آدلر) وايي :دسازاوسرود ډيرغوره او زړه راښکونکي غږونه دانسان داعصابو په لړي ډيربد آثار او اغيزي منځته راوړي .

دده ځيړنو په امريکا کي دومره تاثير وکړچي په زرګونو وګړي دده ملګري شول سازاوسندري يي په خپلو ځانونو حرامي کړي او ددي غوښتونکي شول چي دعام کنسرت مخنيوي وکړي .

سازاو سرود دزړه دسکتي اوټکان سبب کيږي:

د زړه دسکتي او ټکان دمهمو اسبابو څخه ساز اوسرود ته غوړايښودل ګڼل شويدي پدي اړه ډاکتر (آوريزن اسوت مارون) وايي: دساز څخه راغلي دانسان داخلي حرکت او خوځښت دقلبي سکتي ترټولو لوی عامل اوسبب دی ځکه چي زياتره سازنده ګان دزړه په سکته (دريدو) سره مړه شوي دي ددي وضاحت څخه داپه ډاګه کيږي چي دانسان داخلي حرکت کوم چي دساز په وسيله منځته راځي څو مره زيات خطرناك دي ،په انګلستان کي دماشومانو دروانشناسی متخصص ډاکتر (رپرت) دزړه دټکان په اړه داعقيده لري چي ماشوم دموريه ګيډه کي دساز اوسرود تراغيزي لاندي راځي که چيري حامله ښځه سازاوسرود ته غوږونيسي نوپه ګيډه کي يي دماشوم دزړه ټکان زياتيږي چي دغه حالت دشپږوومياشتو څخه وروسته منځته راځي.

سازاوسرود دويني دفشارسبب کيږي:

دسازاو سرود دډيرو خطرناکو زيانونوڅخه يوهم دويني فشار دي ډاکتران پدي اړه خپلې نظريې لري چي په لنډ ډول يي څوبيلګي وړاندي کوم:

زياترو آلماني روان شناسانو داخبره ثابته کړي ده چي ساز اوسرود دويني فشارپورته اوښکته بيايي ،يو اروپايي ډاکتر دويني دفشار دلاملونو دڅيړني په درشل کي کوم چي په نوي دنيا کي ډير زيات شوي دي ،دفشارآله يي په لاس وتړله اوراديو يي چالانه کړه دساز اوسرود دمختلفو پروګرامونو په اوريدلو سره لاندي نتيجي ته ورسيد چي:

الف : په هره اندازه چي سازاوسرود ناخوښه اوغيرمناسب وي په همغه اندازه دويني فشار زياتيږي ،دساز اوسرود د اوريدلوپه مهال کوم آوازونه چي دروح دسستی او سترتيا سبب ګرځيدل په يقيني ډول دويني فشار دومره اوچت شو چي ډاکترېي وارخطا کړاوحيران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب: دساز اوسرود ځيني ډولونه داسې دي چې دآرامۍ اغيزې لري ترهغه وخته چې دوام لري دويني فشاردعادي حالت څخه ډيرښکته کيږي.

ج: ساز اوسرود دډاکتر په روح اودويني په فشار داسې اغيزې لرلې چې په يقيني ډول يې دهغه روغتيا ته ګواښ پيښاوه .

پروفيسور (هنګري اوګدن) دلويزيانا ديوهنتون دروانشناسۍ استاد چې پنځويشت کاله يې درواني ناروغيو په اړه څيړنې کړې په نيوز ويك مجله کې يې مقاله ليکلې وايي: ډاکتر(ارنولدفريدماني) دنيويورك دشفاخانې ډاکتر او دسردرد دکلينك رئيس دنور الکترونيکي ماشينونو په مرسته د مغز دڅپو تعين او هغه تجربې چې دزرګونو مريضانو دمراجعې اوراتګ څخه يې ترلاسه کړې ثابتوي چې :يو دډيرو مهمو اسبابو څخه چې دروحي اوفکري خستګۍ ستومانتيا او دعصبي سردردي باعث ګرځي سازاوسرود ته غوږاېښودل دي په ځانګړې ډول هغه کسان چې په ډيردقت او بشپړپام سره موسيقي اوري.

ساز او سرود دارادې دسستوالي لامل دی:

دارادې دقوت ،کمزورتيا ،غير ارادي حرکات او خوځښتونه دسازاو سرود دحتمي زيانونو څخه ګڼل کيږي ، دساز اوسرود شوم اوبد سندريز غږچې دغږيزوکشولو په وسيله اوهمدارنګه متحرك آوازونه دا ټول توان او طاقت سستوي دبدن ټول اعضاء دانسان د ارادې توان څخه وباسي.

سازاوسرود دسستی اوکسالت لامل دی:

دسازاوسرود داغيزو څخه يو دسستۍ او افسردګۍ دحالت منځته راتلل دي په هره اندازه چې دانسان په اعصابو باندې سازاوسرود چاپيرشوی اومنګلې يې پرې لګولې وي په همغه اندازه دسستي ، اوتنبلي روح په انسان باندې غورځيږي په انسان کې دمطالعې شوق لړيږي ،استعدادیي کمزوری کوي ،دسازاوسرود هغه عميق اوزيانمن تاثيرات اواغيزې چې پراعصابوپريوزي ،فطري استعداد اوفکري نبوغ چې په تحصيل کې دپيشرفت او وړاندې توب اصلي لامل دی په بشپړډول له منځه وړي.

سازاوسرود دفکري رکود اوتاريکۍ لامل دي:

يوبل دقطعي اوثابتو زيانونو څخه چې سازاوسرود يې لري دادی چې يوعجيب فکري رکود په اوريدونکي کې منځته راوړي لويوپوهانو دغه حالت ته (دفکربندول) ويلي دي ،اوهمدارنګه د(آيين حفظ وتقويت حافظه) کتاب کې راوړي: دانسان دحافظې دختمولوداساسي عواملوڅخه سازاوسرودته غرايښودل دي.

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه وړلولامل دی:

کله چې سازاوسرود دانسان په ذهن اواعصابو تسلط وموږي نوداسې يوحالت پرانسان راځي چې په بشپړډول دصحيح قضاوت اوسموافکارو څخه لاس په سر شي اوکله هم هرڅه دده په نظر يوشان ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

سازاوسرود دباصرې (ليدنې) حس له منځه وړي:

دسترګو دفيزلوژي له پلوه ، دسترګو دعضلاتو سم اوصحيح حرکت ددوه ډوله سمپاتيك اوپاراسمپاتيك اعصابو په وصيله منځته راځي ،کله هم دباندنيوخوځښتونولکه سازاوسرود ،نوله همدي امله ددواړوعصبي سيستمونوتعادل له منځه ځي چي پدي مهال يو دېرو بدواغيزود جملې څخه دليدنې قوت (د باصرى حس كمزوري كوي.

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاکت لامل دی :

دسازاوسرود هغه قطعي اوحتمي زيانونو څخه چي دموسيقی دبدوآوازونو په وسيله چي پوهان دهغي پايلي ته رسيدلي دي اخلاقي فساد اودفحشا خپرول دي ځکه چي موسيقي وګړي دشهوت په لور اودحيواني قوې دحرکت اوخوځښت خواته بيايي پدې ډول چي څومره دخرابو انساني موازينوڅخه لري موسيقي ډيره اوريدل کيږي ،په همغه اندازه ښکته اوناانساني اخلاق اوفساد زياتيږي ،لکه څنګه چي زموږپدې اوسنۍ تش په نوم ديموکراسي نظام کې دهنري برښدووفلمونوښکارشوي يو اودتولي کفري نرۍ دملنډوځاي ګرځيدلي يو اوديوفرهنګي پلان شوي استعماري هجوم هدف ګرځيدلي يو داتول پدي چي دين مو پرېښی داسلامي مقدساتو حمايت نه کوو،دکفارو مقابله نه کوو ، كفاروته مومخه ورکړي حتي ځيني لاداهم وايي چي ميلمانه دي اوکه دشؤون اسلامي دکوم عالم سره مخ شي هغه بيا وايي چي راغلي کفارمستامنين دي مقابله يي ناروا ده دحکم تعميل يي ضروري دي څومره دافسوس خبره ده دانه وايي چي دوي خو د ۵۲B الوتکو په زور راغلي دي زموږ هيواد يي نيولی هيواد مواشغال شوی .

الله جل جلاله فرمايي:(وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ [البقرة/120] يعني :هيڅکله به له تاڅخه يهود اونصاري راضي نشي تردې چي د دوي متابعت اوپيروي وکړې .

په زور راغلي خلك په رضانه ځي مصارف يې شوي دخپلې باطلي عقيدې لپاره يې سرونه ورکړي همدااوس زموږ په ګران هيوادکي دځلويښتوهيوادونو نظامي اډې موجودې دي زموږ دهيوادځمکه او فضاء دهمدوي په ولکه اوسلطه کي ده لاس موترلي خولې موبندې ،که څه احساس اوخوځښت راکې پيداشي بيامودبيان دآزادی ،ديموکراسی د ډالري معاشونو په شووعدوسره غلي کړي ، درتبواومعاشونواوسنی ظالمانه نظام راته څرګندکړي ،راتلونکي مودسراب په څير راته وبريښوي...

خواي افسوس چي هم ايمان لاړواوهم پارلمان دآخرت ورځ ډيره سخته د5، دځانکندن زړه درديدونکي حالت دقبر عذاب ،دنکير اومنکر سوالونه او بياهم دبرزخ ژوند......

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازاوسروددا حساساتو اوعواطفو دمنځه وړونکی:

دسازاوسرود دډیروبدوآثارو اواغیزوڅخه یوپه اوریدونکي کې داحساساتواوعواطفوله منځه وړل دي، ځکه سازاوسرود عواطف کموي اوورور ولي له منځه وړي، داسې ډیرتجربه شوي چې کوم خلك چې دانسانيت عواطف دمینې اومحبت حس يې داسې درجې ته رسیدلي وي چې په ډیره وړوکې حیرانوونکي منظري او کوچني انځورسره تراغیزي لاندي راځي ،خوپه دوامدارډول دسازاوسرودپه اوریدو سره خپل عواطف اواحساسات داسې له لاسه ورکوي چې د زړه راښکونکو او تکان ورکوونکو منظروپه لیدلوسره هم په دوي کې کوم کوچنی اثر اواغیزې ځاي نلري نوځومره چې موسیقي زیاته اوریدل کیږي په همغه اندازه احساسات هم کمیږي باید دانکته په پام کې ونیول شي چې : ښایي کله سازندګان (چې موږ په پښتو کې ډمان ورته وایو) دځینو وړوکو منظرو په لیدلوسره ناآرامه شي آن تردې چې زیات به وژاړي ،بایددیته ځیر شو چې ددوي دغه ژړا ددوي دکمزوري ارادې او دقوت دتعادل دمنځه تللو ښکارندویي کوي نو داعصابو اوارادې کمزورې باید دعاطفې او احساس دموضوع سره اشتباه نکړل شي.

دسازاوسرود ډیربداثرات دانسان په وجودکې منځته راځي چې :

۱- دغیرت له منځه تلل.

۲- دسمپاتیك اوپاراسمپاتیك اعصابو دتوازن اوتعادل نشتوالی یعنې ددغه دواړو عصبي سلسلو دبې نظمی په صورت کې لاندې ستونزې اومشکلات منځته راځي: بیلابیل زیانونه اوخللونه لکه : سستي ، بې اراده توب ،سرګرځیدل ، بې اختیاره راغورځیدل ، دمعدې پړسوب ، عصبانیت .

۳- مانې (Manie) مرض یوډول لیونتوب دی چې بیلابیلې درجې لري.

۴- پارانویا(Parania) مرض یو ډول روحي مرض دی چې یو شخص ځان تر نورو ښه بولي یعنې بې ځایه دعواوې کوي.

۵- سیکلوتمې مرض: (هنري باروك) چې یو نړیوال پوه دی وایي: دایو ډول روحي مریضي ده چې مریض کله خاندي او کله هم خپل تندی تریو کوي او کله نیولې او غمجن وي.

۶- دعمر لنډوالی .

۷- داعصابو کمزورتیا.

۸- دماغي اختلالات لکه دمغز شورش ، روحي خوځښتونه اولیونتوب.

۹- دزړه اغیزې.

۱۰- دانتحاراوخودکشی وسایل.

۱۱- دوینې دفشارمریضي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- دفحشا لاملونه.

۱۳- داوریدلو دحس کمزورتیا اوله منځه تلل (دسامعې حس) .

۱۴- دلیدلو (باصرې) دحس کمزورتیا اوله منځه تلل .

۱۵- دجنایت سبب جوړیدل .

۱۶- دغیر طبیعي توجه جلبیدل.

۱۷- دبشري امتیازاتو اوفکري توانمندی له لاسه ورکول.

۱۸- سستي اولټي.

۱۹- دشهوت راپاریدل.

۲۰- دځوانی مرګ ،اودعمرله منځه تلل.

21- دمریتوب (غلامی) پرې غاړې ته اچول.

۲۲- دلغوې او بیهوده لارې اختیارول.

۲۳- دوخت ضایع کول.

یو مهم ګواښ:

دنړی ډیر مشهور پوهان اوخیړونکي دساز اوسرود داصلي خیرې دښکاره کولو لپاره ډیري خیړنې اوبشپړه مطالعه ترسره کړې په پایله کې یې کوم قانع کوونکي شواهد اودلائل لاس ته ندي راوړي چې دساز اوسرود ښایسته والی وښيي ولې داتولې خیړنې یې زیانونه او ذهني ضررونه په ګوته کوي.

نو منطقي نتیجه یې چې موږ ورسره مخامخ نو داده چې دساز اوسروداصل، دخوند اخستلو احساس ، ذهني ضررد نافرمانی دضرر ترڅنګ دالهي مکلفیت او دیني تعهد په مقابل کې په واضح ډول څرګندوي.

جناب موسوي صاحب وایي :په ځینې حالاتو کې چې ساز اوسرود ته یا هم هغه ساز او سرود ته چې ګومان کوم ممنوع اوحرامه دي غوږ ږدم او دافرض کړم چې دا ډول کارونه به حرام هم نوې نو لږ ترلږه یو نازك حد ته رسیدلی یم چې یو پلوته په یقیني ډول دممنوعیت اوحرمت خواده خو ځنګه چې دانسان نفس په خوند اولذت پسې ګرځي نو په تدریجي ډول قانون ترپښولاندې کیږي.

تجربه اواعترافونه:

الف:په لویدیځه نړی کې دسازاوسرود دبندیدلوغښتنه هغه وګړي کوي چې ټول عمر دسازاوسرودپه خپراوي کې بوخت وه نن ورځ دخپل بد عمل څخه پښیمانه دي نوله همدې کبله ځینې امریکایانو ددي دبندیدلو غوښتنه کړې ده وایي: (دتنکیوځوانانو دوالدینو یوې ډلې"Tomarow"تومارو دپروګرام لاندې یې دامریکا دکانګرس ،،مجلس،،څخه وغښتل ترڅود راك او رپ موسیقي ممنوع اعلان کړي) ځکه د دوي دزامنو دله

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

منځه تللو سبب کيږي د دوي ځخه يوه يې د " BBC " راديو ته وويل چې زما ځوي د رپ د آهنګ تر اغيزې لاندې رغلی چې دخودکشی یا انتحار تبليغ کوي . يو ډاکټر وويل : دغه آهنګ ته غوږ نيول د اوريدلو(دسامعې) دحس دکمزورتيا لامل کيږي .

ب: ديو مشهور آوازخوان نظر:

،،فرانکوباتيوتو،، چې داتاليا هيواد د ،،راك،، دموسيقی مشهور آوازخوان چې اوس يې دغه شوم اوبد عمل پريښی دی د،،راك،، دموسيقی په اړه خپل نظرداسې بيانوي: ديو انسان لپاره دابس ده چې د،،راك،، موسيقي ته غوږکيږدي ترڅودشيطان تابع شي.

ج:دښاري ټولنې دريس نظر:

دماليزيا د،،کلانتان،، ولايت دمرکز دټولنې ريس ،،کوتابارو،، سازاوسرود منع اعلان کړل او ويې ويل : دولتي چارواکي داعقيده لري چې سازاوسرود غېراخلاقي کړنوته لارهواروي اودهمدې کار سبب کيږي.

دفرهنګي بد او ډير ناوړه تيري دجملې ځخه يوهم دهنردنامه ځخه بده ګټه اخستل دي اګرچې واقعي هنرپخپل ذات کې ښه دی مګر کله دغه پاك څيز دبدو خلکو لپاره ناپاك هدف اوموخې ته وسيله ګرځي ،هغوی هڅه کوي چې دهنر دغه صافې اوبه دفساد اوشهوتونو په ميکروب سره ګډې کړي اوهغه د((ګوارا)) دشربت په نوم دځوانانو په خولو کېورواچوي ،دهنر ترپردې لاندې دځوانانو ځخه دانسانيت هنرتړې سلب اوله منځه يوسي ، دهنر په نوم نځا، بد اوخراب سپورتونه (ورزش) ، غير اخلاقي سازاوسرود ،لوڅ اوبربنډ فلمونه اونور غير اسلامي اوناروا کارونه په ټولنه کې رواج کول ترڅو دلويديځ کفري فرهنګ ته دخپريدو زمينه اوفرصت برابرشي.

مکرځوانان بايد دغه ټکي ته ځيرشي چې هرفن ته هنرنه ويل کيږي ترڅو هغه په دوامدار ډول تعقيب کړي.

بلکې واقعي هنر هغه دی چې دانساني ارزښتونو ،او دانسان دانسانيت لپاره وي نه داچې دشهوتونو دخدمت او دشيطان دپيروی اوتابعيت لپاره ترسره کيږي ځکه که هرفن ته هنر ووايو نو بايد غلا ، قتل ، جنايت ،اوفريب بازی ته هم هنروواليو نوبايد غل ، قاتل ،جاني او فريب ورکوونکی هنرمند وبولو.له دې ځخه وروسته بايد پام وکړوچې هغه اصلي فن کوم ته چې هنروايو په دوه ډوله دي:

لومړی: هغه فن چې دانسانيت داوچتوپوړيو دارزښتونو او دانسان دهراړخيزپيشرفت اوپرمختګ لامل ګرځي.

دوهم: بل هغه فن چې دشيطاني غوښتنو اودانسان دانسانيت دسقوط اوله منځه تللو لامل ګرځي.

نويقيناً دهنر ښکلې ټولنه دلومړي ډول فن په لرلوسره ښايسته ښکاري نه د دوهم ډول بد اونا مناسب فن په لرلوسره ،دلويديځ دکفري نړی دفرهنګ خپروونکي دغه هڅه کوي چې دځوانانو دغفلت اوبي پروايي ځخه په ګټې اخستلوسره دواړه ډوله هنر ښه اوبد دهنر ترنوم لاندې ځوانانوته وړاندې کړي پدې سره دهنرترپرده لاندې دلويديځ کفري فرهنګ خپورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسيقي داستعماردكاري وسائلو څخه ده:

دنړۍ اشغال ګران هروخت دوګړو دبيدارۍ اړپه ځانګړي ډول دځوان نسل څخه په ويره کې دي نوپه همدې اساس د دوی د ډيرو پراخه پروګرامونو څخه چې اشغال ګران يې دخپل اشغال د اوږدوالي په خاطر پرمخ بيايي ترڅو توليې دغفلت ،بې خبرۍ ، ناپوهۍ اوبيلابيلو بې ګټې پروګرامونو خواته کش کړي .

نن ورځ نشه يي توکي يواځې دتجارت لپاره نه کارېږي بلکې داشغال ګرانو دسياسي فعاليتونو مهم کاري وسايل دي ، چې دفحشاء دمرکزونو ، دقمار دکلوپونو اونورو ډيرو بدواوخرابو پروګرامونو په جوړولوکي تري کاراخلي چې له دې څخه يوهم دساززاوسرود پراخوالی دی چې دا د ډيرو مهمو وسايلوڅخه دي دوګړو دافکارو دنشه کولو لپاره پرې زيات ټينګار کوي نو ځکه زياتره نړيوالې راديوګانې زيات وخت په ساز اوسرود سره تيروي نو دټولنيزو ارتباطي وسايلو څخه يې اساسي اواصلي پروګرامونه همدغه ساز او سرود دی اوبس.

ځوانان دفساد اوفتنې په ډنډکښې:

الف: تحريکوونکي سازاوسرود : **دفساد دډيرو خوسا ډنډونو څخه چې ښايي ځوانان په کښې ولوېږي يوهم دنځاسره سازاوسرود دی.**

په عمومي ډول سازاوسرود په دوه ډوله ويشل کيږي:

الف:ډيربداوخراب سازاوسرود .

ب: لږبد سازاوسرود .

ډيره بده موسيقي هغه ده چې په هغه کښې دلهو اولعب مجلسونه اوغونډې وي انسان په شيطاني سوچونو کې ډوبوي دمعنوي کارونو څخه يې ليرې کوي ، دوهم ډول موسيقي هم څه ځانګړې امتياز نلري.

په اسلامي شريعت کې موسيقي اوريدل اودهغې آلې جوړول حرام دي اګرکه مستقيماً واوريدل شي اوياهم غير مستقيم لکه دټيپ کيسټې.

پدې کښې شك نشته چې سازاوسرود ته غوږ ايښودل او دشهوت پاروونکو آوازونو سره بوختيا دهغه زيانونو سربيره چې په اعصابو راځې دانسان روح اواخلاقو ته هم زياته صدمه او ټکان ورکوي ځکه ساز اوسرود ته غوږ ايښودل انسان دغفلت اوبې پروايې حالت په وړاندې چې ډير زرله منځه ځي په انسان کې معنويات ختموي دپاکۍ اوعفت پردې شلوي او دالله جل جلاله سره ټينګ ارتباط له منځه وړي.

سازاوسرود ته دغوږ ايښودلوپه نتيجه کې انسان د الله جل جلاله د ذکر ، دعا اوزارې څخه لذت نه اخلي اوهميش شهواني اوشيطاني سوچونوکې ډوب وي ، که يواځې دموسيقۍ اغيزې دالله جل جلاله سره درابطې او زارې دلذت څخه محرميدل وي اوهمدامنفي اثر ولرې نو داپرځای اومناسبه خبره چې انسان بايد دغه تباه کوونکو زهروته ورنږدې نشي او دغه تاواني راکړې ورکړې ته ورونه دانګي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ځوانان باید پردې پوه شي هغه زړه چې هروخت دیوفاسد او خوږ مزه آواز خوان غږ اوري په هغه کې دالله جل جلاله لپاره ځای نشته او نورمعنویات هلته ځای نلري ، دانسان روح داسې ده چې دوه ضد څیزونه په هغه کې نه ځائیږي .

آیا ددې څخه زیاته تاواني معامله (راکړه ورکړه) به وي چې یو انسان دشهوت پاروونکي غږ چې دیو بې احساس آوازخوان څخه یې اوري خپل ځان دالله جل جلاله دنیږدیکت او دهغه الله جل جلاله دمینې او محبت څخه محروم کړي ،دحیواني مزاجه شهواتو څخه دخوند اخستلوپه دند کې ډوب شي اوخپل قیمتي ژوند وپلوري ،په مقابل کې دښځو اونارینه ؤ مختلط آوازونه دغفلت او بې پروایي موسیقي پرې واخلي ، په یقیني ډول چې دایوه احمقانه اوزیانمنه سوداګري ده .

الله جل جلاله فرمایي : **{ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ [البقرة/16] }**

ژباړه: هغوی داسې خلک دي چې تیاره او ګمراهی ،(چې یودهغه دمعنې اومصداق څخه موسیقي ده) ،، لارښووني اوهدایت ته ،،(چې یو دهغه معني اومصداق څخه دالله جل جلاله سره انس او محبت دی،،) عوض کړي یې دي نو دخپلې سوداګرۍ څخه یې ګټه نده ترلاسه کړې هدایت اونیکبختي ته یې کومه لاره نده موندلې .

موسیقي هغه اخلاقي اومعنوي زیانونو چې لرې یې ځني یې دادی لکه : دشهوتونو مینه ، دزړونو مړینه ، دالله جل جلاله سره دانس اومحبت دخوندڅخه محرومیت ، دپاکې اوعفت دپردوشلیدل ، دعقل کمزورتیا ، دګناه کولولپاره دفرصت ترلاسه کول، ددعا نه قبلیدل ، همدارنګه په اعصابو اوبدن باندې زیاتې ناوړه اغیزې لري چې نن ورځ دعلمي پلوه ثابتې شوي دي .

پروفیسور،،ولف آلدر،، وایي : سره ددې چې سازاوسرود زموږ اعصاب دنرموالې خواته کشوي اودخپل طبیعي حدڅخه یې باسي اوهغه خوځوونکي آوازونه چې دغړوپه حرکت سره منځ ته راځي اوداسي خولې (عرق) چې د طبیعي حدڅخه په زیاته پیمانه له پوستکي څخه وزي زیاتې ضررناکې دي ښایي دنورو مرضونولامل وګرځي.

دساز اوسرودزړه راښکونکې کیسټې (دټیپ فیتې) دانسان داعصابو په سلسله ډیر ناوړه اومنفي اغیزي پریږدي ، په ځانګړې ډول که چیرې هواګرمه وي نودغه تباه کوونکي تاثیرات زښت زیات وي.

ب: ناوړه اوغیراخلاقي فلمونه: یوهم دفساد دډیرو ککړوونډونو څخه چې ښایي ځوانان په کښې ولویږي بربنډواو غیراخلاقي فلمونوته کتل دي چې دا د الله جل جلاله او اسلامي مقدساتو څخه دلیرې والي یومهم او اساسي لامل دی، له هغه ځایه چې ددین اوقرآن کریم دښمنان داسلامي امت سره دمخامخ جګړې څخه مایوس اوبې هیلې شوي دي نو ددې په هڅه کې دي ترڅو زموږځوانان دفساد خپرولو اسلامي اومعنوي ارزښتونو تړپښولاندې کولو اودبربنډوفلمونوپه لیدلوسره بې لارې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

نن ورځ چې زموږ ځوانان دماديت ،شهوت غښتني ،دښه ژوند تيروني ،بي عفتي ،بي حيايي ، دذهن خالي والي دنامناسبو جامو اغوستل ، نامشروع اوناروا اړيکي ساتل ،بي بندوباري اوډيري نوري بي لاري دهمدغه بربنډو فلمونو ميراثه ده.له همدي امله دداسې بربنډو اوغيراخلاقي فلمونو جوړول خپرول اونشرول دهرچا او هر لوري له اړخه چې وي دټولنې سره ډيرلوي خيانت دی ځکه چې ددا داسلام سپيڅلی دين ،الهي قوانين ټول ترپښولاندې کوي اوهمدافلمونه دانسان هرڅه له منځه وړي ، دايو منل شوي واقعيت دی چې دداسې غيراخلاقي اوناوړه فلمونو ليدل دټولو ديني ارزښتونو ،نيکو اخلاقو ،مذهب ،تقوی ،ديني غيرت اوټولو معنوي امورويه له منځه وړلوکې ډير مهم رول لري.څومره زياتوځوانانو ددي غير اخلاقي بربنډوفلمونو ليدلوسره دناپاکې اوبي حيايي لاره نيولې اونورېې هم دهلاکت کندې ته ورټيل وهلي اوپه سلګونومشکلات اوربړونه يي خپل ځان اونوروته پيداکړيدي.

زموږ ځوانان بايد دي مسئلې ته په ډيردقت او هوښياری سره وګوري ددسيسه کوونکو دفريبونو ښکار اوقرباني نشي اودانسانيت دښمن نشي ، اوپدي وپوهيږي که چيري ددي فلمونو په ليدلوسره لومړی ګام واخلي دوهم قدم پرته له کوم ځنډ څخه اوچتوي اوهغه ځاي ته رسيږي چې بيرته راګرځيدل يي ډيرسخت اوناشوني دي، ځکه دا ډول کارونه دهغوي لپاره دتروشو اوبو په څيردي څومره يي چې څکي په همغه اندازه نورهم تږي کيږي ،نن ورځ دغرب کفري نړی ددي بلاسره ترپوزوراغلي،ځوانان بايد پوه شي چې دخپل شخصيت ونه دهغه لاري په سرچې په بربنډوفلمونو يي ريشي دبيخه ايستلي شوي ونه کري ترڅو دهرزيان اوضررڅخه په امن پاتي شي،،. ځوانان بايد پدي پوه شي چې دلوڅو اوغيراخلاقي فلمونو کتل د دوي لپاره دهغه اوربه څيردي چې په هواء کې بل اوټول اطراف يي ګازونيولی وي ، اوداسې لمبې تري اوچتيږي چې هرڅه يي مخې ته راشي سوځوي يې اوپه ايرويې بدلوي.

نوبه يقيني ډول غيراخلاقي فلمونه داستعدادونو دوني بيخ له منځه وړي ريښې يې پري کوي ، دانسان روح تخريبوي اوکله يې ماهيت هم له منځه وړي، اوانسان په يوهوس لرونکی موجود بدلوي،حيوان صنعته ، پست اوبي شخصيته څيزتري جوړوي.

ج:دساعت تيري غونډي اومجلسونه :

دفساد اوهلاکت دډنډونو څخه چې په ټولنه کې دلويديځ کفري فرهنګ دخپراوي لپاره کارکوي يوهم دساعت تيري مجلسونه دي پدي کې لهو اولعب دوخت ضايع کيدل ، دښځو او نارينه ؤ اختلاط .... منځ ته راځي ، نوهغه کسان چې ددي ناوړه اوکرغيړن کفري فرهنګ لپاره کارکوي دداسې پټو محفلونو اوغيرشرعي مجلسونو دجوړيدو لپاره ګومارل کيږي ،دخپلودوستانو څخه غواړي چې دعيش اوعشرت ، ساعت تيري پداسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

مجلسونو کې د خوساعتونو لپاره ورکړ شي د خوشحالۍ اوخوښۍ په نرۍ کې ورننوځي ترڅو دغیر اخلاقي نڅاګانو ، ساز اوسرود ،لهو اولعب ، اتڼ او داسې نورو ناروا کارونو په کولو سره لذت واخلي.

ګران ځوانان باید پدې پوه شي چې پدې ډول مجلسونواوغیر شرعي ناروا خوښیو کې ډوبیدل دخپلو ټولنیزو او معنوي پرمختګونو خنډ کیږي ، که چیرې په خوښیو اوخوشحالیو کې ډوبیدل دبریالیتوب اولوړوپوړیو ته درسیدونښه وي ، نوباید عیاش اوساعت تیري خلک ترټولو غوره او داوچت مقام لرونکې وی مګر دوي دموجوداتو ترټولو بد اوپست وګړي شمیرل کیږي ، دنفساني غوښتنو دهغو څپو په مقابل کې چې دتقوی اودینداری سره په جګړه دي دقوي ارادې نشتوالی دشیطاني هوسونو په جیل کې ورتیل وهلي دي ، نوهیڅکله داسې یو چاته انسان نشي ویل کیدی بلکې دایو بې ارادې ،بې آزادې ،بې شخصیته ، بندي موجود دي چې هیڅ وخت دحرکت توان نشي پیداکولی.

ددې مجلسونو ډیره ښکته مرحله داده چې ځینې د واده مجلسونه ډیربې کفایته ، بې احساسه خلک جوړوي ، اګرچې واده اومراسم یې په شرعي لحاظ ښه کاردې پدې ډول چې دپیغمبر صلی الله علیه وسلم دسنتو مطابق ترسره شي ، مګر په ډیرتاسف سره باید وویل شي چې دواده دغه سپیڅلی سنت کله پداسې بدو اوناوړه اعمالو سره ککړشي،

چې پداسې محفلونو کې دیو متدین او ملتزم انسان ګډون ډیر سخت اوناشونی ګرځي بلکې ځینې داسې رواجونه هم شته چې په هغه کې اسلامي احکام په هرڅه اوهرچاوراندې ګرځي ، ځینې داسې دیندراه او اصیلې کورنی هم پیدکیږي چې په هیڅ وخت او حالت کې خپل اصلیت اوشرافت دلاسه نه ورکوي او هیڅ کله دیته نه حاضریږي چې د واده دمراسمو په بهانه غیر شرعي اوناوړه کارونه وکوري مګر په ډیرتاسف سره باید ووایم چې د ودونوپه ځینې مجلسونو کې اسلامي احکام اودیني ارزښتونه ترپښو لاندې کیږي دفاسدو خلکو دسؤ استفادې لپاره فرصت په لاس ورځي ،په څرګند ډول پداسې ودونوکې دالهي اوامروپه خلاف عمل کیږي کله هم دلویو ګناهونو څخه لکه دشرابو څښل ، اختلاط ، دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ سره دښځو خبرې اوغیر مشروع نظرونو څخه ځانونه نه ساتل، نو په یقیني ډول دداسې خلکو اوکورنیو سرنوشت دښه والې خواته نه ځي ، ځکه هغه ژوند چې دالهي معصیت او اسلامي ارزښتونوته په نه پام کولو سره رامنځته شي ښه پایله نلري .

ګرانو ځوانانو : دواده په هغه مراسمو کې چې ناروا دودونه اوغیر اسلامي کارونه لکه دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ په مقابل کې دحجاب نه مراعاتول ، دشرابو څکل ، غیر اخلاقي نغمې اوترانې اوریدل اوهمدا رنګه نور زیات ناروا او غیر شرعي کارونه ترسره کول نوځوانان باید د دا ډول محفلونو دګډون څخه په کلکه ځانونه وساتی ځکه چې دفتنې او فساد په ډنډونو کې یې ډوبیدو ښه فرصت دی ، خو که چیرې څوک پدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیت ګډون په کې کوي چې د دا ډول ناوړه اوغیر شرعي اعمالو مخه ونیسي نو بیا ښه کاردي او که نشي کولای نو بیا پدي کي ګډون هغوي ته دتائید مهر لګول اودفساد خپرولوته نوره زمینه برابرول دي.

د: خراب اوناصالحه خپلوان :

ناصالحه خپلوان اوفاسد کسان دځوانانو لپاره دفساد اوبربادۍ اصلي لامل ګڼل کیږي ، نوهرځوان چې دخرابو خپلوانوسره کوم قدم اوچتوي په اصل کې دادتباهۍ اوهلاکت خواته قدم پورته کول دي ، په حقیقت کې خراب دوست دانسان دښمن دی مګر داډول خلك ظاهراً سړي ته ځان دوست وریپژني ولې په اصل کې داخراب دوستان دي چې دستونزوڅخه پرته بل څه منځته نه راوړي ، نوهرهغه ځوك چې دبدوملګروسره ګرځي پاك خلك دناپاکانو سره ناسته پاسته ولري دغه غیر اخلاقي مریضی ،او معین فساد پاکوخلکوته هم ورځي ، کله داسې هم کیږي چې پخپله دغه ستونزې ته متوجه نه وي ، دنا اهله اوبدو ملګرو په سبب داسې متاثر کیږي چې دهغو سره کټ مټ ورته والی مومي ، تول کړه وړه ، نظریات ، راکړه ورکړه یې دیوفاسد اوبې دینه شخص ښکارندویې کوي لکه څنګه چې یونیك انسان او صالح دوست دسړیتوب روحیه پرته لدې چې مقابل شخص وپوهوي هغه ته نقلوي او دانسان په پرمختګ اوښه بدلون کې مهم رول لوبوي همداډول بد دوست دانسان په سقوط اوغورځیدوکې هم مهم رول لري.

کله هم ځوانان داسې فکرکوي چې پخپله ځوك پاك وي هیڅوك نشي کولای چې په هغه منفي اغیزوکړي نوپدي لحاظ داخه مهم شي ندي چې چیرته لاړ دچاسره کښیناست او خپل ملګري یې څه ډول غوره کړه، مګرداهم بایدوویل شي چې دایو غلط اوشیطاني فکردي چې دانحراف اوبې لاري اصلي لامل شمیرل کیږي ، دایوه داسې خبره ده چې ځوك ووایي: که چیري روغ انسان په هرڅومره میکروبي ماحول (چاپیریال) کي ژوند وکړي میکروب دده بدن ته نشي ننوتي ، مګر دایوناشونی کاردې چې په داسې یوچاپیریال کي ځوك سالم اوغوره ژوند ترسره کړي ، په یقیني ډول باید وویل شي چې بد اوخراب ملګري دانسان لپاره دمیکروب څخه کم ندي بلکي دسالم بدن دناروغتیا لپاره ترمیکروب ډیرزیات خطرناك اومهم دي.

باید دملګروپه غوراوي کي زیات ځیر کتیا وشي ځکه زموږ ډیري ستونزي د بدوخلکوسره ګډ ژوندانه نه راولاړې شوي دي ، کله چې انسان دزانګوڅخه دژوندانه په لور قدم ږدي نو دټولني دهر ډول خلکو سره مخامخ کیږي یو پریو دداسې چاسره یو ځاي کیږي چې په پایله کې دبدوخلکو سره دپیژنګلوي په اساس دبدی اوتباهۍ ډنډ ته غورځیږي ، ښایي چې بد ملګری خپلو ملګروته دبدو رسولو قصد ونلري مګر دلړم په څیر داطبیعي خاصیت لري چې همیشه نورچیچي اوخپل په زهرو لړلي اخلاق دنورو روحونو ته ننه باسي ، ځیني خلك پخپل ځان دپاکي اوغوره والي باورلري چې پخپل ګومان سره دبدوخلکو سره اوسیدل او ژوند کول کوم ضرر اوزیان نه ور رسوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، خپل شخصیت دومره لوړ او اوچت بولي چي بد اومنفي اخلاق به دوي ته کوم زیان ونه رسوي ولي ددې څخه ناخبره دي چي **داور ترڅنګ پخته به** حتما اور اخلي او د **تیري ترڅنګ شیشه** به حتما روغه نه پاتي کیږي .
خو د بده مرغه انسان داسي جوړ شوی دی چي فساد ، بدبختي ، رذالت او بدي ډیرزر اغیز پرې کوي لکه باروت چي په یوه توکمه اور اخلي او دخپل منځ نه سوزي ، څوک چي پخپل ښه توب اوبهتری مغرور وي او د بدو ،ناوړه خلکو سره دملګرتیا نه ډډه نه کوي دداسي چا په څیر دي چي دسیل په مخ کې کور جوړ کړي او پدې فکر وي چي هر څومره قوي سیل به هم دده دکور تهداب ته څه زیان ونه رسوي.

دجرمونو اوفتنوڅخه دمخنیوي لار:

۱- **ایمان** : دایمان د اغیزو څخه یوهم دفتنو، فسادونو، حق خوری، ظلم ، تیري او ټولو جرمونو څخه مخنیوی دي ، هغه هیوادونه چي دفساد او فتنوپه ډندونوکې ډوب شوي غواړي چي دفساد دلاملونو دله منځه وړلو پرته دهغه په ضد جګړه وکړي پدي باید وپوهیږي چي دمعلول په ضد جګړه دهغی دعلت نه بغیر ناشوني ده ، مادي ګري هغه علت دي چي معلول يي یوه ناسالمه ټولنه ده، که چیرې په ټولنه کې ایمان حاکم وي پرته له کوم خنډه ټولې فتنې له منځه ځي . ایمان دمختلفو اړخونوڅخه کولای شي چي دجرمونو،فتنو اوټولوناوړه کارونو مخه ونیسي چي ځیني يي په لاندي ډول ذکرکیږي:
۱- **څوک چي په الله جل جلاله ایمان لري** نوخپل ځان په الهي محضرکي موجود بولي په دې عقیده لري چي ټول مخالف اعمال اوکړني يي حسابیږي اودخپلو بدو اعمالوجزا ورته رسیږي نو په همدې اساس باید هڅه وکړي چي فتنوته نیږدي نشي.
۲- **دالهي عبودیت په اساس** : انسان دداسي یو حالت سره مخامخ کیږي چي هغه په نفساني غوښتنو اوشیطاني تمایلاتومسلط کیږي چي دشهواني غرایزو کومي چي دټولوجرمونواصل اواساس دي مخه نیسي.
۳- **هغه څوک چي ایمان ولري** دالله جل جلاله سره دخپل ځان دبشپړتوب دنیژدیکت احساس کوي ، له همدې امله څوک چي دفتنواومفاسدومرتکب کیږي کوم چي الله جل جلاله ته درسیدوپومحکم دیوال دی له منځه وړي .
۴- **ایمان انسان ته عزت** ،ارزښت اوشرافت وربښي مومن انسان هیڅکله دفسادونو،فتنوپه شیطاني او نفساني ذلیل دام کښي نه لویږي . دوړاندي بیان څخه ښکاریږي چي ایمان دجرمونو اوفتنو په مخنیوي کې ډیر مهم رول لري له همدې امله کوم خلک چي دفتنې په لار درواني انحرافاتو ټولنیزو او کورنیزوبې لاریوپه وړاندي قرارلري باید دخپل ایمان په تقویت کې هڅه اوهاندوکړي .
که نن ورځ دلویدیزکفري نړي ته دواقعیت په نظر وګورو نو دې ټکي ته به متوجه شوچې په افرادوکې دایمان اودمعنوي خلانشتوالې ،په ځانګړي ډول په ځوانانو کې ددیروناوړوکارونو دکیدولامل ګرځي اوبشري ټولنه يي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزياتومختلفو اخلاقي ككړوالي سره مخامخ کړي ده ،نن ورځ په ټولنه کي دايمان دنشتوالي په اساس ډيري ناخوالي لکه خپل سري ،بي حيايي ،غلاکاني ،په نشه يي توکوروړديوالی ،نامشروع جنسي اړيکي ، په فحشااومنکراتوککړيدل ،قانون ماتيدل او داسې نورچې ورځ په ورځ زياتيږي.

ډيروځوانانو ددي فتنواوفسادونوپه وجه خپل ځانونه تباه کړي خپلي کورني يي په حيرت کي اچولي اوخپله ټولنه يي دزياتو ناخوالو اوکړاونوسره مخامخ کړي ده چې دجرمونو اوفسادونو زياتې شميري ددې مطلب ښکارندويي کوي .

٢- رواني آرامتيا: دهرانسان دفطري غوښتنوڅخه يوهم دخپل ذهن اوخاطر آرامول دي نوټول انسانان داغواړي چې ديوخپانده اوخطرناك بحرڅخه دآرامی اوقراری ځنډې ته ځانونه ورسوي اوديته لارومومي په همدي ډول يوائي دآرامي(سپيڅلي ايمان) **ونه** کولای شي خپله دسوکالی ميوه ټولوانسانانوته وړاندې کړي ،بي له شکه ديوانسان لپاره آرامتيا اوسوکالي اساسي اوترټولومهم سبب په الله جل جلاله ايمان لرل اودخپل سپيڅلي دين احکام منل دي.

ځکه که دانا آرامي د کوم دنيوي څيز دلاسه د تللوپه خاطر وي نو ايمان مورته دا راښيي چې هرشي دالله جل جلاله په لاس کي دي اوهرڅه چې انسان ته پيښيږي هغه دانسان په ګټه وي، اوياهم نا‌ارامي دمرګ له ويري يا دراتلونکي کوم څيزدلاسه دتللوپه اساس وي، خوايمان مرګ ته نشتوالي اوفناکيدل نه وايي بلکي داديو هميشني ژوندپيل بولي چې دا ټول دمؤمن لپاره خوښي او خوشحالي ده.

اوياهم ناآرامي دکوم ظاهري شکست او ناکامی لامل بولي خو ددين په هنداره کي بيا ناکامي نشته ،ځکه ترهرڅه مهم دالله ج حکم منل دي او دهغه ظاهري اوسمدستي پايلي ته توجه نه کول، ځکه دهرڅه پايله دالله ج په لاس کي ده اوترهمدغه الله ج پوري اړه لري.

اوياهم ناآرامي: داخلاقي وجدان دشکنجه کولوپه اساس منځ ته راځي چې دلويو جرمونو په کولوسره رامنځته کيږي چې ايمان انسان دجرمونواوګناهونوپه ډنډ کي دغورځيدوڅخه ژغوري.

نودذهني نا آرامی اساس اوبنياد په الله ج دايمان دنشتوالي څخه منځته راځي په همدې اساس دايمان دشته والي په صورت کي انسان دواقعي آرامتيا لوري پوری ته رسيږي ، الله تعالي فرمائي : **{ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

} [الرعد: 28]. ژباړه : خبرداراوسی چې یوازې دالله ج په ذکرسره زړونه آرام اخلي . له همدې امله په ځوان نسل لازم دي چې ورځ په ورځ دیني زده کړې زیاتي اودایمان غښتلتیاته پام واړوي اوهم خپلې ټولنې ته خدمت وکړي.

داسلامي تمدن ارزښت:

په یقیني ډول هغه دین چې دانساني ژوندانه ټول اړخونه اوڅانګې یې رانغښتي، اوهغه ژوند چې دعقیدې او واقعتونو خواته یې رابولي په یوځانګړي ډول یې انځوروي داسې دین ته ناشوني ده چې دیوخاص تمدن لرلوپرته خپل ژوند وساتي ، هو: داسې دین دځان لپاره دیوي مناسبې فضا غوښتونکې دي چې دخپلوموخو او ارزښتونوته په ترلاسه کولوکې ورسره ملګرتیا وکړي .له همدې امله داسلام دین دنورو دینونو په پرتله یو ځانګړي اوممتازځاي لري فرایضو او عبادتونو ته زیات ارزښت او اهمیت ورکوي ددې په اړه دخاصو قواعدو اوځانګړوضوابطو په بیانولو سره یې ښوولي دي ، په اسلامي جهان بینۍ کې یې پاکۍ اوسپیڅلتیاته ځانګړي ځاي ورکړي.

داسلام له نظره پاکي د نظافت سره مترادفه کلمه ده ، همدا ډول یوائې د اخلاقي جنایت څخه ځان ژغورلوته عفت اوپاکوالی نه وایي بلکې عفت اوپاکي دواړه لغتونه په اسلام کې ژور اوپراخه معناوې لري ، له همدې امله اسلام اصلا ړلویدیزتمدن سره هیڅ ډول سازش اونږدیوالی نه مني،کوم چې په تاریخي لحاظ ترځانګړو لاملونو اوشرائطو لاندې منځته راغلي وي اوپه داسې چاپیریال کې یې رشد اونمو کړي وي چې ترزیاتې مدې پورې مادي پرستې اوددین سره دښمني پرې حکومت کړی وي نو څنګه کیداي شي چې په هغه کې به پاکوالی اوسپیڅلتیا موجوده وي.

علامه ډاکتراقبال چې پخپله هم دلویدیزې نړۍ دتمدن او تاریخ پوهانو څخه دی په یوه ډیره لنډه جمله کې یې دغه واقعیت ته اشاره کړې وایي: ددغه تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

په اسلامي تمدن کې دعباداتونو نظام دپاکوالي سره بشپړه رابطه او تړون لري مګر دلویدیزتمدن داسې ندی.

اسلامي تمدن زړه اوسترګو پاکوالي ، دنظر اوفکرپاکوالي ته بلنه ورکوي ولې غربي تمدن یوائې دقانون اوچاپیریال پیژندنې له نظره ارزښت ورکوي اوبس ، که چیرې عمومي فضا اویاهم مقابل لوري دکوم کاراجازه ورکړې دهغه بدکاربدې له منځه ځي اوله هغه وروسته دعزت اوپاکۍ ضد نه کڼل کیږي ، په پایله کې قانون رواج اوچاپیریال ته تسلیمیږي اوبس.

اسلامي تمدن حجاب اوسترلازم بولي مګر غربي تمدن حجاب اوستر ته کوم ارزښت نه ورکوي او دا دبشر دحقوقومخالفت بولي بلکې په لومړي مرحله کې پخپله دپردې اوحیاپه ضد اقدام کوي اوهغه یووروسته پاتي کاربولي.

اسلامي تمدن دنر اوښځې آزادانه اختلاط ردوي : اوداکار دټولنې لپاره داخلاقي فساد منبع او دکورنې نظام دپاش کیدو او له منځه تللو لامل او سبب بولي ولې دغه سرطاني داني ته لویدیزتمدن یو انساني ضرورت او اساسي اړتیا وایي ، کوم حالت چې موږ مسلمانان په ځانګړې ډول افغاني مظلوم اومحروم ملت یې دسرپه سترګو وینې دښځو اونرو اختلاط په دولتي ارګانونو، غربي صلیبي تش په نوم خیریه مؤسسو کې دې حدته رسیدلې چې زیاتره ښځې دهغوي دجسمي ښکلا په اساس په کارونو ګومارل کیږي ، زنا بالکل عامه شوي (د رمضان په مبارکه میاشت کې موږ ملګري د دولتي دفتر څخه راووتو ګورو یو ځوان د امنیتي کسانو په منځ کې وارخطا ولاړدي پوښتنه مو وکړه څه خبره هغوي وویل دانګورو په باغ کې یې دیوې نجلۍ سره په رڼا ورځ زنا کوله او موږ راوست ، سبا شو، موږ دیو څه ناڅه سزا او جزا اوریدو ته په تمه وو خو هغوي وویل نجلۍ ویل زه یوائې په اطاق کې ویریږم بیا مو دواړه هلك اونجلې درې ساعته په یو اطاق کې بندي کړل په پای کې د نجلي خور راغله او زیات فریادیې کاوه زموږ هم زړه پرې وسو او پرې مو ښول) دا د غربي تمدن یوه وړوکې بیلګه ده پدې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

هره ورځ په زرګونو مثالونه دهیواد والو په وړاندي رامنځته کیږي خو افسوس چي ضمیر مړ دي احساس نشته ، تش په نوم د دیموکراسی اتڼ ته بې دینه خلك غړمبیږي .....

سربیره پردې نورزیات اساسي او اصولي توپیرونه چي داسلامي تمدن له نظره لکه عکس ، تصویر ، دسپي ساتل د طلا ،سپینو زرو او وریښمو کارول دنارینه ؤ لپاره داټول خیزونه او داسې نور دغربي صلیبي تمدن سره په بشپړ ډول توپیر لري.

پدي اساس په لوستونکو لازم دي چي دعقاعدو، عباداتو سنتو، مستحباتو ، نبوي سیرت او اسلامي عاداتونو سربیره هڅه وکړي چي پخپل کور او دژوند په چاپیریال کي اسلامي تمدن او د ژوندانه طریقه ترخپلي وسې پوري ژوندی کړي او دهغې مطابق خپل ژوند برابر کړي ، دغربي صلیبي تمدن او دهغه دځانګړتیا ؤ څخه ځان وژغوري ، دغربي تمدن نښاني لکه دښځو اونارینه ؤ ګډوالي ، دشرعي حجاب نه مراعات کول ، دعکس او فوټو کارول ، ساز اوسرود دخپل مشغله او بختیا ګرځول دسپیو روزل او په هغو لاس وهل دمشکوکو او مشتبه ښاکونو خوراکونو استعمالول او داسې نورو خیزونو څخه باید په تینګه ځانونه وساتي په شرعي حجاب ، حیا ، پرده ، دپاکي او سپیڅلي لاري تعقیبول ، دقبلي پیژوندل ، داسلامي لباس او خوراکي لوښوتوپیرلرل ، زامنو او لوڼوته دیني تعلیم او تربیه ورکول دي ټولو خیزونو ته باید په تینګه توجه او پاملرنه وکړي داځکه چي ددي څخه پرته شرعي او اسلامي ژوند کول امکان نلري بلکي دفرائضو او واجباتو سرته رسول هم مشکل او ستونزمن دي.

سربیره پردي : که چیري اسلامي امت دخپل تمدن او اصل اسلامي فرهنګ څخه لري شي په پاي کي د واقعي ژوند څخه بیل شوي یواځي دعقیدي ،عباداتو او دیني مراسمو په چاپیریال کي بند شوي او ددوي رابطه دسابقي سره قطعه شوي او په پاي کي ښايي دفکري او اسلامي تمدن دتردید سره مخامخ شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوسني وخت کي اخلاقي ګډوډي رامنځته شوي کورني نظام اوجوړښت له منځه تللي اسلامي امت غربي صليبي تړلنو په څيرچي دغه اخلاقي مرضونه يي خپلي اوچتي پوړي ته رسيدلي ښايي داخلاقي جزام سره مخامخ شي په ډيرتاسف سره نن ورځ زيات اسلامي هيوادونه په پټو سترګو دصليبي لويديز تقليد کوي په هغوي پسي روان دي دهغوي په څير ژونديي اختيار کړي چي دهغه منفي اوکرغيړن آثار ترلمر روښانه دي.

۴- جومات او لمانځه ته پام اړول:

کله چي لمونځ انسان دفساد اوتباهۍ څخه په ساتلوکي ډير مهم رول لري کولاي شي چي دفرهنګي هجوم په مقابل کي دمقابلي دمهمو لاروڅخه وشميرل شي، په يقيني ډول که چيري زموږ ځوانان دجومات او لمانځه سره مينه پيداکړي او د الله ج او د هغه دعبادت خوند اولذت درك کړي هيڅکله به حا فر نشي چي خپل ځان په نورو حرامو خوندونو ککړکړي ، لمونځ انسان جوړوي روح پاکوي بدي پخپله حقيقي څيره انسان ته ورښيي ، د روح په چاپيريال دهدايت اورحمت دباران د اوريدو سبب اولامل کيږي انسان دفساد او بديو څخه منع کوي دشيطان نقشي پر اوبو لاهو کوي اوله منځه يي وړي ، انسان پخپلو نفساني غوښتنو مسلطوي لکه څنګه چي الله ج فرمائي: . ژباړه : بيشکه لمونځ انسان ړفحشا اوبديو څخه منع کوي.

له همدي امله ځوانان بايد هڅه وکړي چي خپله رابطه دجومات لمانځه دجمعي دلمانځه سره پري نکړي او کوښښ وکړي چي لمونځ پخپل وخت سره اداء کړي ترڅو دالله ج ذکر او ورسره رابطه ټينګول چي په پرتليز(مقايسوي) ډول دبل هيڅ خوند سره پرابر ندي درکړي.

اي ځوانانو! دهغو بربنډو او بد کاره آوا زويونکو او نڅا کوونکو څخه وويريږي چي رذالت او فحشا يي آخري حدته رسيدلي وى ، دشرابو او نڅا بنداړونه يي ګرم کړي وى ، په ډيره مستي او جګ آواز سره داسي چيغي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آوازونه وهي لکه د ډول په څير سره ، ډيري بدي بي حيا په بشپړه بي ادبي سره يي په ژبو داسي کلمات جاري ساتي چې د انسانيت په چوکات کي هم ځاي نلري ، پرته له کوم واټن او حد څخه ښځي او نارينه سره ګډ چې عزت او حيثيت يی تر پښولاندي کوي ، چې دفجشا او بي بند وباري تري له ورايه ښکاري.

اي ځوانانو : دهغو خلکو څخه وويريږي چې دوي دپيشرفت او ترقي چيغي وهي د دوي تشو دعوا ووته غوږ مه ايږدي ځکه بدوکارونو ته ښه رنګ ورکوي اوخلکوته خپله نظريه او ايډيالوژي دحل ښه لار وړپيژني او څرګندوي چې دټولو مشکلاتو دحل لار دهلاکو او نجونو د وړوکوالي څخه ګډوالي او اختلاط دی.

دا داسي کلمي دي چې پخپله نه پري پوهيږي او داسې مطالب بيانوي چې په معنا اومهوم يي نه پوهيږي دهغه محتوا نه ده ورته روښانه داداسي خلك دي چې په شعوري يا لاشعوري ډول سره ديهودو صليبيانو ، کمونستانو او صهيونستانو پروګرامونو او نقشو پلي کوونکي او په لاراچوونکي دي.

دغه خائنان غواړي زموږ ځوانان په فاجرو فاسقو بي احساسه او فاسدو عناصرو باندي واړوي ځکه دوي غواړي چې مسلمانان ځوانان دهغوی هڅي ، جهاد ، او هرراز کوښښونه له ياده وباسي ترڅو دظالمانو او اشغالګرو په مقابل کي دتسليمی سرونه ښکته کړي ، او ددوي هر بد او ناروا غږ چې دپليتيو او ککړو مريو يي راوزي بايد مسلمان ځوانان ورته چکچکي ووهي او دهر بي دينه او نا مسلمانه شخص حکم ومني دغه کافران غواړي چې زموږ ځوانان دپسونو درمو په څير چې چيرته وغواړي هلته بوځي پخپله امسايي وڅروي . **اي ځوانانو هوښيار اوسی** دکفارو ددي پوچو او بي مفهومه دعواوو او هغه فريب ورکوونکو کلماتو او خبروته متوجه شي او دغه پروګرامونه په دوامداره توګه پخپلو ذهنونو کې وساتی ، خپل عفت په صبر سره وساتي ،خپله رابطه دخپل الله ج سره تينګه او محکمه کړي ، داافتخار ، سرلوړي تاج ، داسلام سپيڅلي دين ته په راګرځيدوسره پخپل سرکيږدي دهر بي دينه ، فاجر، فاسق دعوت اوبلنه ردکړي ،دملحدانو او کافرانو افتخاراتو او مباهاتوته توجه ونکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

الله جل جلاله دغه مبارك فرمان ته غوږشي چې:

ژباړه: پیروي مه کوي ددغسې غوښتونو دمخکيني قوم څخه چې ګمراه شويدي او ډيرزيات يې ګمراه کړي او پخپله هم دښمي لاري څخه کرځيدلي دي.

ددي ټولونفسي غوښتنو،هوسونو او دنورونارساييوسره سره هيڅوك دغه مقصد ته ونه رسيدل.

تاته مي دهدف اومقصد دخزاني نښه وښوده زه ورونه رسيدم ښايي ته به وروسې.[29]

دشهادت په باب کـې دعدالت په شروطـو کې راځي چې څوك سندري وايي دهغه ګواهــي په محکمه کـي رد ده .[30]

ديزيد بن وليد څخه نقل کړل شوي چې وايي: خپل ځان دسازاو سرودڅخه لري کړي ځکه داشرم او حيا کموي ، شهوت زياتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثرعملا په وجود کې ټينګوي .

دښځوسره ديوځاي کيناستوڅخه پرهيزوکړي ځکه د اختلاط او همدارنګه ساز او سرودپه پايله کې زنا منځته راځي.

- دوهم فصل زياتره مطالب مى د انتر نيتى شبکو لکه : اصلاح آن لاين او داسى نورو څخه مى اخستى دى .[29]

– کشف الخفاء عن حکم سماع الغناء)صفحه ۲۸ .[30]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

ددغه بحث ترلیکلو وروسته دې نیتجې ته ورسیدو چې :

۱- داسلام سپیڅلی دین د فطرت سره موافق دی هر هغه شی چې اسلام د هغه نه منع کوی د انسان د ګټې او فوائدو لپاره ده هیڅ داسی عمل نشته چې اسلام منع کړی وی او د انسان پکی ګټه نه وی.

۲- د وخت ارزښت د اسلام له نظره خورا با ارزښته سرمایه ده چې د موسیقی او ساز او سرود تر څنګ دغه سرمایه له لاسه وځی .

۳- ساز او سرود د اسلام له نظره حرام دی په هر بالغ او مکلف انسان باندی لازم دی چې تری ډډه وکړی.

۴- ساز او سرود د انسان روح مریضوی او دهغی استحکام او قوت تری اخلي د سختیو په مقابل کې هیڅ مقاومت نشی کولی او د امتحان په وخت کې ځان بایلی.

۵- داسلامي تمدن ارزښت ښودل شوی دی ، چې له اساسي ټکو څخه یې دنر او ښځې اختلاط ردول دی .

۶- دهغو بربنډو او بد کاره آوا زویونکو او نڅا کوونکو څخه ویره په ګوته شوی ده چې رذالت او فحشا یې آخري حدته رسیدلي دشرابو او نڅا بنډارونه یې ګرم کړي وی .

۷- **علامه ډاکټر اقبال**: په یوه ډیره لنډه جمله کې یې دغه واقعیت ته اشاره کړی وایي: دغربی تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.

۸- سازاو سرودڅخه لري اوسئ ځکه داشرم او حیا کموي ، شهوت زیاتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو

اثرعملا په وجود کې تینګوي .

۹- دښځوسره دیوځاي کیناستوڅخه پرهیزوکړي ځکه داختلاط په پایله کې زنا منځته راځي.

۱۰- ساز او سرود په پایله کی ټول دنیوی او اخروی ضررونه انسان او خاصتا مسلمان ته متوجه کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځلیکونو فهرست

١-**قرآن کریم** .

٢-**إغاثة اللهفان من مصايد الشيطان** ،المؤلف: محمد بن أبي بكر بن أيوب بن سعد شمس الدين ابن قيم الجوزية (ت ٧٥١هـ، المحقق: محمد حامد الفقي ا لناشر: مكتبة المعارف، الرياض، المملكة العربية السعودية .

٣- **انترنیتی شبکی** .(نن ټکی آسیا) .

٤ – **اسلامی لاربښود** آنلاین .

٥ – **اصلاح آنلاین** .

٦- **تلبيس إبليس** ، المؤلف: جمال الدين أبو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد الجوزي (ت ٥٩٧هـ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر، بيرزت، لبنان الطبعة: الطبعة الأولى، ١٤٢١هـ/ ٢٠٠١.

٧- - **جامع البيان عن تأويل آي القرآن** ، المؤلف: أبو جعفر، محمد بن جرير الطبري (٢٢٤ - ٣١٠هـ توزيع: دار التربية والتراث - مكة المكرمة - ص.ب: ٧٧٨٠ الطبعة: بدون تاريخ نشر.

٨-**خطبه های اصلاحی** - تربیتی ، علامه مفتی محمد تفی عثمانی ، مترجم : محمد عمر عیدی ، سال چاپ 1369 ، نوبت چاپ : اول ، انتشارات : شیخ الاسلام احمد جام.

٩ - **الزواجرعن اقتراف الكبائر**، المؤلف: أحمد بن محمد بن علي بن حجر الهيتمي السعدي الأنصاري، الناشر: دار الفكر(شهاب الدين شيخ الإسلام، أبو العباس (ت ٩٧٤هـ، لطبعة: الأولى، ١٤٠٧هـ - ١٩٨٧م ..

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠-- **سنن ابن ماجه** . المؤلف: ابن ماجة أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه يزيد (ت ٢٧٣) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي ، الناشر: دار إحياء الكتب العربية - فيصل عيسى البابي الحلبي.

١١- **سنن ابي داود** ، المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدي المحقق: محمد محيي الدين عبد الحميد ،الناشر: المكتبة العصرية، صيدا – بيروت.(السِّجِسْتاني (ت ٢٧٥هـ

١٢- **السنن الكبرى** ،المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ، المحقق: محمد عبد القادر عطاء الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت – لبنان ، لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ-٢٠٠٣ م.

١٣- **سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها**، المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني ت 1420ق ، الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف عدد الأجزاء: ٧ ، عام النشر جـ ١ - ٤: ١٤١٥ هـ- ١٩٩٥ م.

١۴- **صحيح البخاري** ، المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي ، تحقيق: جماعة من العلماء، الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صَوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى عام ١٤٢٢ هـلدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بترقيم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة ، عدد الأجزاء: 9.

١۵-**صحيح الجامع الصغيروزياداته**، المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي الناشر: المكتب الإسلامي(بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠هـ..

١۶- **غذاء الألباب في شرح منظومة الآداب**، المؤلف : شمس الدين، أبو العون محمد بن أحمد بن سالم السفاريني الحنبلي (المتوفى : ١١٨٨هـ، الناشر : مؤسسة قرطبة – مصر، لطبعة : الثانية ، ١٤١٤ هـ / ١٩٩٣م).

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٧ -**الفتاوى العالمكيرية المعروفة بالفتاوى الهندية** . المؤلف: جماعة من العلماء ، برئاسة الشيخ: نظام الدين البرنهابوري البلخي . بأمر السلطان: محمد أورنك زيب عالمكير. الطبعة: الثانية، ١٣١٠ هـ الناشر: (المطبعة الكبرى الأميرية ببولاق مصر (وصَوّرتها دار الفكر بيروت وغيره .

١٨- **مجموع الفتاوى** ، المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن تيمية جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله، الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة – السعودية، عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م.

١٩- **المصنف في الأحاديث والآثار** ،المؤلف: أبو بكر عبد الله بن محمد بن أبي شيبة الكوفي العبسي .،تقديم وضبط: كمال يوسف الحوت ، الناشر: (دار التاج - لبنان)، (مكتبة الرشد - الرياض)، (مكتبة العلوم والحكم - المدينة المنو رة ، الطبعة: الأولى، ١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library